

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

MINĖJIMAI

VASARIO 16-OJI – LIETUVOS VALSTYBĖS ATKŪRIMO DIENA

PUNSKO SAVIVALDYBĖS VAIKŲ DARŽELYJE – Vida Jolanta Stankevičienė	5
PUNSKO DARIAUS IR GIRĖNO MOKYKLOJE – Irena Misiukonienė, Dalia Makauskienė	6
PUNSKO KOVO 11-OSIOS LICĖJUJE – Punsko licėjaus inf.	7
VIDUGIRIŲ MOKYKLOJE – Teresė Jonuškienė	8
SEINŲ „ŽIBURIEČIAI“ ŠVENTĖ SU KAUNIEČIAIS – Seinų lietuvių „Žiburio“ inf.	9
SEINŲ „LIETUVIŲ NAMUOSE“ – Dalia Astrauskienė	10
PUNSKO LIETUVIŲ KULTŪROS NAMUOSE – Asta Pečiulienė	12
SUVALKUOSE – Irena Zdanavičienė	14

KALBOS KERTELĖ

KALBOS KULTŪRA IR TARMĖ – Kazys Linka	15
--	----

INTERVIU

KIEKVIENA DIENA YRA LAIMĖJIMAS – Božena Bobin	18
--	----

KULTŪROS BARUOSE

TAPYBINĖS REFLEKSIJOS: TARPTAUTINĖ PARODA „KARTU“ APIE ŽALGIRIO MŪŠĮ PO 615 METŲ – Lilija Valatkienė	20
---	----

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

„IŠĖJO ŽMOGUS, KURIO DARBAI KALBĖS ILGIAU UŽ ŽODŽIUS... ŽMOGUS, KURIS PAKEITĖ MŪSŲ LIKIMUS...“ – ATISISVEIKINIMAS SU DR. REMIGIJUMI GAŠKA – Alicja Juškienė, Dalia Makauskienė	23
---	----

Viršeliuose:

Vasario 16-osios minėjimas prie Zenono Knyzos skulptūros – Lietuvos nepriklausomybės varpo (Tomo Bernecko nuotr.)
 Vasario 16-osios minėjimas Seinų „Lietuvių namuose“ (Irenos Gasperavičiūtės nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
 tel. (+48) 87 5161 416
 www.e-ausra.pl
 ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
 16-500 Sejny, ul. Wileńska 9
 tel. / faks. (+48) 87 5162 125
 lld@post.pl

VYR. REDAKTORĖ Irena Vilimienė
 REDAKCIJOS SEKRETORĖ Alicija Krakauskienė
 STILISTĖ, KOREKTORĖ Birutė Ołów
 TECHN. REDAKTORĖ Aldona Jonušonytė
 KORESPONDENTĖS: Jurgita Batvinskienė,
 Rasa Žukauskienė, Božena Bobin

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2026-02-26

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

2025 metų gruodžio 22 dieną Lenkijos Respublikos vidaus reikalų ir administracijos ministras patvirtino ekspertų rekomenduojamų dotuojamų projektų sąrašą. „Aušros“ ir „Aušrelės“ leidybai skyrė 450 000 zł.

**Ministerstwo Spraw
 Wewnętrznych i Administracji**

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Leidinyje reiškia tik autoriaus (-ių) nuomonė ir ji negali būti tapatinama su oficialia Vidaus reikalų ir administracijos ministro pozicija.

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Vasario 21-oji – Tarptautinė gimtosios kalbos diena. O laikotarpis nuo vasario 16 iki kovo 11 d. laikomas Lietuvių kalbos dienomis. Nepraleiskime šio laikotarpio nepastebimai. Kaip kiekvienas galėtų jį paminėti? Visai paprastai – nesunkus, bet prasmingas darbas būtų bent šiomis dienomis skirti daugiau dėmesio savo kalbai: skaitykite lietuviškas knygas, klausykimės laidų, žiūrėkite filmus lietuvių kalba, venkime barbarizmą savo kalboje. Taip parodysime savo vaikams, kad gimtoji kalba svarbi, vertinga, ją reikia visų pirma vartoti. Mes ta proga siūlome pasiskaityti mūsų krašto kalbininko, buvusio VU ir VGTU dėstytojo, vertėjo Kazio Linkos svarstymus apie gimtąją tarmę ir bendrinę kalbą, apie kalbos kultūrą.

Žinoma, šiame „Aušros“ numeryje rasite Vasario 16-osios minėjimų atspindžius. Punsko kultūros namuose vis dar trūksta žiūrovams sėdimų vietų minint valstybines šventes, o minėjime dalyvavę Palenkės vaivadijos seimelio nariai Valdemaras Kvaterskis su žmona ir Igoris Lukašukas negalėjo atsigėrėti mūsų jaunimo šokiais, dainomis ir visų pirma jo gausa.

Taip pat spausdiname Lenkijos vyriausybės bei tautinių ir etninių mažumų bendrosios komisijos pirmininko Gžegožo Kuprianovičiaus kalbą, pasakytą susitikime su prezidentu Karoliu Nawrockiu. Tai jau tradiciniu tapęs renginys, kai valstybės galva pasikviečia tautinių mažumų atstovus naujametiniam pokalbiui. Beje, minėtoji Komisija šiuo metu yra svarbiausia tautinėms mažumoms atstovaujanti institucija.

Atėjus gavėnios laikotarpiui, kai ribojamos pramogos, yra metas apsvaistyti savo vertybes, veiklos prasmę. O būtent tuo laikotarpiu ir švenčiame Lietuvos valstybines šventes.

2026 m. vasario 9 d.

Brangūs broliai ir seserys Lietuvoje ir visame pasaulyje,

ne kartą esame patyrę, kaip gera būti kartu ir kaip svarbu išlikti vieningiems. Džiaugiamės dainų ir šokių šventėmis Lietuvoje ir diasporoje, įvairiose šalyse rengiamomis lietuvių dienomis. Reikšminga susiburti bendrai maldai parapijose ir bažnyčiose ne tik per didžiąsias šventes, bet ir kiekvieną sekmadienį. Kaip visuomet artimiausią šv. Kazimiero, Lietuvos Globėjo, šventei sekmadienį – šiemet kovo 1 d. – jungsimės į bendrą maldą, prašydami Dievo palaimos lietuviams visame pasaulyje.

Ateinantį birželio mėnesį Vilniuje vyks Pasaulinis Apaštalinis Gailestingumo kongresas. Kaip tik iš šio miesto pasauliui pasklido Dievo Gailestingumo žinia. Priimdami Dievo gailestingumo dovaną, esame kviečiami ir patys būti gailestingi, dalintis gerumu, viltimi ir tikėjimu. Net ir turėdami skirtingas nuomones galime daug nuveikti kartu, kai suprantame, kad mus jungia bendras krikščioniškas tikėjimas ir maldą.

Jau 35-eri metai praėjo nuo Sausio 13-osios įvykių. Tą lemtingą laiką Lietuvos laisvę, teisę apsispręsti ir laisvai išpažinti tikėjimą gynė žmonės, gausiai susirinkę Vilniuje prie televizijos bokšto, studijų ir Lietuvos Respublikos Seimo. Keliolika iš jų paaukojo savo gyvybes, kad šiandien galėtume gyventi laisvoje valstybėje. Ne mažiau svarbus buvo ir užsienyje gyvenančių lietuvių indėlis – jie kėlė Lietuvos laisvės bylą, telkė politinę, moralinę ir materialinę paramą. Tai tapo gyvu liudijimu, kad nepaisant atstumų lietuvių tauta yra viena.

Neramiam ir įtampų pilname pasaulyje, kai taika ir tautų sugyvenimas patiria išbandymus, ir toliau svarbus visų susitelkimas. Lietuviams visame pasaulyje reikia išlikti aktyviems, kad būtų gyvos lietuviškos parapijos, bendruomenės, organizacijos, veikty stovyklos ir lituanistinės mokyklos, kuriose vaikai ir jaunimas ne tik plečia žinias apie Lietuvą ir mokosi kalbos, bet ir patiria priklausymą vienai tautai. Būtų gera, kad jie galėtų geriau pažinti ir tikėjimą.

Šiemet taip pat minime Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos 65-metį. Praeityje ši organizacija daug nuveikė, skleisdama tiesos žodį – „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kroniką“, kad pasaulis sužinotų apie padėtį pavergtoje Tėvynėje. Šiandien jos misija – stiprinti lietuvišką veiklą Lietuvoje ir diasporoje, palaikyti tikėjimą, šeimą ir jaunimo ugdymą. Kaip ir kitos lietuviškos organizacijos, ji veikia dėl lietuvių dosnumo bei pasiaukojimo ir parodo, kiek daug galime padaryti suvieniję jėgas.

Minėdami Maldos už lietuvių pasaulyje dieną, patikėkime save, savo šeimas ir visą lietuvių tautą Dievo Gailestingumui ir Mergelei Marijai – Gailestingumo Motinai. Kad ir kur gyventume, Viešpats testiprina mūsų tikėjimą, vienybę ir pasiryžimą darbuotis dėl Dievo, artimo ir Tėvynės. Kovo 1 d. jungimės į bendrą maldą savo parapijose ir bendruomenėse, o 12.30 val. Lietuvos laiku iš Vilniaus Arkikatedros šv. Mišios bus transliuojamos per Marijos radiją ir LRT-Plus programą.

Arkivyskupas Gintaras Grušas
Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkas

Arkivyskupas Lionginas Virbalas, SJ
Lietuvos vyskupų konferencijos delegatas
užsienio lietuvių sielovadai

**Vyriausybės bei tautinių ir etninių mažumų bendrosios komisijos
vieno iš pirmininkų Grzegorz Kuprianowicziaus kalba,
pasakyta Lenkijos Respublikos Prezidento Karolio Nawrockio Naujų metų susitikime
su bažnyčių ir religinių bendruomenių bei tautinių ir etninių mažumų atstovais**

2026 m. sausio 14 d.

*Didžiai gerbiami Prezidente ir Pirmoji Ponia, Jūsų Eminencija, Jūsų Eminencijos
ir Ekscelencijos – bažnyčių ir religinių bendruomenių atstovai, gerbiami ministrai, tautinių ir
etninių mažumų bei regioninę kalbą vartojančios bendruomenės atstovai, Ponios ir Ponai,*

susirinkome čia į Naujų metų susitikimą Lenkijos Respublikos Prezidento kvietimu unikali, tautos, kultūros, kalbos ir religijos požiūriu labai įvairi žmonių grupė. Čia esantys asmenys priklauso skirtingoms tautoms, gyvena skirtingose kultūrose ir kalba skirtingomis kalbomis. Tarp mūsų yra skirtingų religijų ir konfesijų dvasininkai ir tikintieji. Mus visus vienija Lenkijos pilietybė – tai, kad Lenkijos Respublika yra mūsų šalis.

Tautinės ir etninės mažumos Lenkijos Respublikoje nėra svečiai. Mūsų protėviai buvo savo gimtinių vietiniai gyventojai arba prieš daugelį amžių atvyko į dabartinę Lenkijos teritoriją ir tapo neatskiriama Respublikos kultūrinio kraštovaizdžio dalimi. Pagarba mažumoms priklausančių piliečių teisėms įtvirtinta Konstitucijoje, kurioje teigiama: „Lenkijos Respublika užtikrina Lenkijos piliečiams, priklausantiems tautinėms ir etninėms mažumoms, laisvę išsaugoti ir puoselėti savo kalbą, išsaugoti savo papročius ir tradicijas bei puoselėti savo kultūrą.“ Pagarba mažumų teisėms reiškia, viena vertus, mūsų kultūrų ir kalbų, kurios yra Lenkijos Respublikos daugiakultūrio paveldo dalis, išsaugojimą ir plėtojimą, kita vertus – pagrindinių žmogaus teisių praktinį įgyvendinimą. Siekdami išsaugoti savo protėvių kultūrą, kalbą, tradicijas, istorinę atmintį ir religiją – kaip mažuma – mes visada galime tikėtis Prezidento, kuris atstovauja Lenkijos Respublikai ir yra Konstitucijos garantas, paramos.

Simboliška, kad Naujų metų susitikimas vyksta šiandien, kai pagal Julijaus kalendorių, kurį kai kurios mažumos naudoja savo religiniame gyvenime, yra sausio 1 d., pirmoji Naujų metų diena. Ji mūsų kultūrose turi gilią simboliką ir tradicijas. Stačiatikių bažnyčios liturginėje tradicijoje tai taip pat yra Viešpaties apipjaustymo diena, kas rodo krikščionybės šaknis, susijusias su judaizmo ir Senojo Testamento tradicijomis. Tai ir vieno iškilų graikų Bažnyčios tėvų, šv. Bazilijaus Didžiojo, kilusio iš Kapadokijos ir apibrėžusio vienuolinio gyvenimo taisyklės, kurios iki šiol galioja Rytų vienuolystėje, atminimo diena.

Gerbiamas Prezidente,

pradedame šiuos naujus metus neapibrėžtumo, baimės ir grėsmės jausmo, kylančio dėl tarptautinės padėties, atmosferoje. Kaip ukrainiečių mažumos atstovas, sveikindamas su Naujaisiais metais, negaliu nepaminėti Ukrainos. Dėkoju už paramą, kurią Lenkijos Respublika suteikė ir tebetiekia Ukrainos valstybei ir kenčiančiai ukrainiečių tautai, kovojančiai su Rusijos agresija dėl mūsų ir jūsų laisvės, taip pat už paramą įvairių tautybių ir religijų pabėgėliams iš Ukrainos, kurie Lenkijoje rado saugumą ir prieglobstį. Tuo pačiu prašau tolesnės pagalbos, kuri yra ne tik solidarumo ir humanizmo ženklas, bet ir investicija į Europos ir pasaulio saugumą.

Šią ypatingą dieną linkiu Prezidentui, Pirmajai Poniai, visiems čia susirinkusiems bei Jūsų atstovaujamos bendruomenės ir visuomenei Dievo palaimos naujiems metams. Šių metų linkėjimus galima apibendrinti lotynišku posakiu: „Concordia domi, foris pax“ (lot. „Vienybė namuose, taika užsienyje“). Todėl linkiu Jums harmonijos, gero bendradarbiavimo, atsakomybės jausmo ir supratimo Lenkijos Respublikos labui, o visų pirma – taikos Lenkijai, Europai, visam pasauliui, taip pat Ukrainai pergalės nelygioje kovoje su Rusijos agresoriumi. Turbūt niekada, kiek pamename, taip nevertinome taikos kaip dabar, kai jos nebuvimas ar karo grėsmė rodo, kokia brangi ir būtina mums yra taikos dovana.

VASARIO 16-OJI – LIETUVOS VALSTYBĖS ATKŪRIMO DIENA

Punsko savivaldybės vaikų darželyje

VIDA JOLANTA STANKEVIČIENĖ

Punsko savivaldybės vaikų darželyje buvo minima Vasario 16-oji – išskirtinė data valstybės istorijoje, liudijanti Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės siekius. Ši valstybinė šventė – tai svarbi diena kiekvienam lietuviui, ne tik gyvenančiam Lietuvoje, bet ir už jos ribų. Vasario 16-oji – ypatinga, todėl ir ruošmės Lietuvos valstybės atkūrimo šventei taip pat ypatingai. Papuošėme darželio erdves trispalviais akcentais. Grupėse vyko įvairios veiklos, buvo daug kalbama apie gimtąjį kraštą, įžymias Lietuvos vietas, tautinius simbolius. Suprantamais būdais ir patraukliomis priemonėmis pedagogės darželinukams pristatė svarbiausius Lietuvos istorijos įvykius, asmenybes, gamtos grožį, priminė

Is Punsco darželio archyvo

šios valstybės simbolius. Per patirtį, žaidimą ir bendrystę darželio ugdytiniai mokėsi suprasti, kad Lietuva

– tai mūsų namai, kalba, tradicijos ir žmonės. Kiekvienam piešinyje mažylių buvo išreikšta didelė pagarba ir meilė Tėvynei. Vyresnieji vaikai, pasipuošę trispalvėmis, nuėjo prie Lietuvos 100-mečio varpo giedoti Lietuvos himno.

Skatiname mažus darželio ugdytinius švęsti tokią svarbią šventę – Lietuvos gimtadienį, ugdydami vaikų meilę Tėvynei, pagarbą jos istorijai bei simboliams. Ši diena yra mūsų vienybės, valstybingumo atkūrimo ir išsaugojimo simbolis. Džiaugiamės galėdami nuo mažens ugdyti pilietiškumo, atsakomybės ir pasididžiavimo savo Tėvyne jausmą. Tegul ši be galo svarbi šventė įkvepia mus visus saugoti ir puoselėti Lietuvą kasdieniais darbais. Tai diena, kuri liudija, kokia graži, stipri ir vieninga yra mūsų Tėvynė Lietuva.

Is Punsco darželio archyvo

Punsko Dariaus ir Girėno mokykloje

IRENA MISIUKONIENĖ,
DALIA MAKUSKIENĖ

Vasario 16-oji Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinėje mokykloje – ypatinga diena, kai visi kartu švenčiame Lietuvos gimtadienį. Šią iškilmingą dieną tvyrojo pakili nuotaika, vienijanti mokinius, mokytojus ir visą bendruomenę.

Scenoje pasirodė 5 b klasės mokiniai, kurie nuoširdžiai pasveikino visus su švente, linkėdami taikos, bendrystės ir vilties. Visi kartu iškilmingai sugiedojome Lietuvos himną, o vėliau pakilios nuotaikos stebėjome penktokų parengtą programą. Kadangi ši šventė – nepaprastai graži ir prasminga, mokiniai nusprendė visus nustebinti ir parengė viktoriną. Jos metu pasitikinome bei įtvirtinome žinias apie Lietuvą: prisiminėme didžiausią šalies ežerą, Mindaugo karūnavimo datą, pirmąjį prezidentą bei pirmąją sostinę. Mokiniai aktyviai ir drąsiai dalyvavo, noriai atsakinėjo į klausimus ir parodė puikias žinias. Jie dar kartą priminė, kaip svarbu kartu kurti ateitį,

Jono Vydros nuotr.

nes ji priklauso nuo mūsų ryžto ir atkaklumo. Laisvė nėra duota kartą ir visiems laikams – šiandien tai ypač aktualu. Todėl taip svarbu saugoti savo kalbą, papročius ir kultūrą bei perduoti juos kitoms kartoms.

Vasario 16-osios šventės nuotaiką kūrė 1–3 klasių mokinių programėlė. Mažuosius kruopščiai ir atsakingai ruošė jų auklėtojos. Jos padėjo vaikams drąsiai žengti į sceną ir atskleisti savo talentus. Mažieji atlikėjai dainavo skambias daineles apie Lietuvą, grojo, raiškiai deklamavo eilėraščius ir džiugino visus

nuotaikingais šokiais. Jų veiduose spindėjo susikaupimas, džiaugsmas ir pasididžiavimas. Netrūko šypsenų ir šiltų plojimų – žiūrovus sužavėjo ne tik vaikų talentas, bet ir nuoširdumas. Nuostabu matyti, kiek daug gali tokie maži mokiniai: kiek drąsos, pastangų ir širdies jie įdėdą į savo pasirodymą. Jų programėlė tapo tikra šventės puošmena ir priminė, kad meilė Tėvynei ugdoma nuo pat mažens.

Šventę, kaip ir kasmet, užbaigėme giedodami „Tautišką giesmę“ prie Nepriklausomybės varpo. Džiaugėmės gausiu jaunimo būriu ir tuo, kad visi kartu puoselėjame meilę Lietuvai.

*Maža šalis tarp laukų ir miškų,
Su daina širdy ir laisvės jausmu.
Tavo vardą tariam išdidžiai,
Nes Tu – mūsų namai amžinai.
Čia Nemunas tyliai pasakas seka,
Čia saulė virš laukų kasryt teka.
Čia kalba gimtoji skamba švelniai,
Ji saugo istoriją, vilčių sparnai.
Mes – Tavo vaikai, Lietuva
brangi,
Augam stiprūs, drąsūs, vieningi.
Ir pažadam saugoti Tavo šviesą,
Laisvę, tiesą ir meilės dvasią.*

Tomo Bernecko nuotr.

Punsko Kovo 11-osios licėjuje

PUNSKO LICĖJAUS INF.

Vasario 16-oji – tai ne tik 1918-aisiais pasirašytas Lietuvos Nepriklausomybės Aktas. Tai jau daugiau kaip šimto metų istorija, kurta mūsų prosenelių, senelių, tėvų, mūsų pačių... Ta proga II klasės mokiniai su auklėtoja Alicija Krakauskiene paruošė edukacinį žaidimą „Ką žinai apie Vasario 16-ąją?“.

Ar žinai, kokiomis aplinkybėmis gimė Lietuvos Nepriklausomybės Aktas, koks buvo jį pasirašiusių signatarų vidutinis amžius, kokių profesijų atstovai vyravo? Kurie Suvalkų krašto lietuviai dalyvavo Lietuvių konferencijoje Vilniuje ir kas vėliau įvyko Punsco bažnyčios aikštėje? Į tokius ir panašius klausimus turėjo atsakyti Punsco licėjaus mokiniai, rungdamiesi, kas greičiau ir daugiau surinks taškų už teisingus atsakymus. Tie, kurie nežinojo, koks atsakymas yra teisingas, ieškojo jo paruoštuose tekstuose, nuotraukose, skaičiavo, analizavo, dėliojo dėlionę. Paskutinė užduotis buvo sukurti atviruką su linkėjimais Lietuvai gimtadienio proga. Pirmos trys teisingai atsakiusios grupės gavo prizus.

Vėliau, 12 val., visa licėjaus bendruomenė kartu su kitų mokyklų ir organizacijų atstovais bei Punsco krašto gyventojais sugiedojo Lietuvos himną prie Lietuvos 100-mečio varpo skulptūros Punsco senosiose kapinėse.

Štai keli mokinių sukurti linkėjimai Lietuvai.

Vasario 16-oji yra Lietuvos valstybės atkūrimo diena. Ji labai svarbi, reikšminga kiekvienam lietuviui. Ši šventė primena mums apie laisvės svarbą ir

Alicijos Krakauskienės nuotrauka

Lietuvos valstybės atkūrimą po 123 metų buvimo priespaudoje! Džiaugiamės, jog esame lietuviai, ir labai mylime LIETUVĄ! Linkime jai daug stiprybės, daugelio gyvavimo metų ir vienybės.

Lietuva visada bus mums labai svarbi ir reikšminga!

**MES LABAI MYLIME
LIETUVĄ!**

*Su meile
IV A (Andriaus grupė)*

Lietuva!

Sveikiname Tave su pačiu gražiausiu, nuostabiausiu, puikiausiu, tobuliausiu, spalvingiausiu pasaulyje gimtadieniu. Išgyvenai jau 108 metus – toliau stipri, graži ir žavinga. Linkime išgyventi tūkstančius gražesnių ir garbingų laisvės gyvenimo metų! Patyrei tiek sunkumų, kad Tau jau niekas

nėra baisu! Linkime, kad visame pasaulyje žmonės džiaugtųsi ir skelbtų, jog jie priklauso pačiai gražiausiai pasaulio tautai – LIETUVIAMS!!!

Lietuva, Tavo gimtadienio proga linkime Tau amžinos laisvės!!!

**Sveikina
Sigitos spirgučiai (IV B)**

Mylima Lietuva!

Linkime Tau daug draugų, pinigų, politinių pasiekimų, LAISVĖS iki pasaulio pabaigos. Tegul Tavo pievos žaliuoja kaip miškai Antano Baranausko „Anykščių šilelyje“. Tegul Tavo vaikai eina vien takais dorybės. Tu tokia maža, bet mūsų širdyse – tokia didi. Lai Tavo žemėje ažuolai visada žaliuos! Augink daug vaikų, tokių kaip Balys Sruoga arba kaip 4 B klasės mokiniai! MYLIME TAVE!

Dovydu Severinų grupė

Vidugirių mokykloje

TERESĖ JONUŠKIENĖ

Išaušus Vasario 16-osios rytui prie mokyklos sienų iškilmingai plevėsavo Trispalvė. Mokinukai nuo pat ryto puošėsi tautiniais drabužiais. Vėliau vaikštinėjo koridoriuje aukštai iškeltomis galvomis – juk mes esame garbingos tautos palikuonys.

Tą dieną visi lietuviai yra ypač vieningi. Mus suburia tėvynė, jos nepakartojama praeitis. Juk koki sunkų kelią reikėjo nueiti mūsų protėviams, kokia drąsa ir ryžtu pavyko jiems atkurti nepriklausomą valstybę! Todėl mes tą dieną paminėjome pagrindinius istorijos faktus, kurie atskleidė Lietuvos nueitą ilgą ir painų kelią nepriklausomybės link.

Pirmiausia iškilmingai nuaidėjo Lietuvos himnas. Paskui mokiniai deklamavo eiles, dainavo lietuviškas

Vidos Tumėlienės nuotr.

Vidos Tumėlienės nuotr.

dainas, šoko lietuvių liaudies šokių. Visi mokiniai buvo įpinti į minėjimo programą: nuo pačių mažiausių iki pačių vyriausių. Istorijos faktus pristatė vyriausieji, o mažesnieji talkino šokiais ir daina.

Nepritrūko prasmingų žodžių ir apie Lietuvos ateitį. Ta ateitis, tai mes visi. Kokia ji bus – priklauso nuo mūsų. Tad buvo raginama uoliai dirbti „vardan tos Lietuvos“.

Ši diena priminė apie mūsų vienybę, stiprybę ir meilę Tėvynei. Turime didžiuotis savo istorija, kalba ir laisve! Šventę baigėme garsiu palinkėjimu: „Tegyvuoja Lietuva šiandien ir visada!“

Vasario 16-oji – Lietuvos valstybės atkūrimo diena

Kovo 11-oji – Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo diena

Liepos 6-oji – Valstybės diena ir Tautiškos giesmės diena

Seinų „žiburiečiai“ šventė su kauniečiais

SEINŲ LIETUVIŲ „ŽIBURIO“ INF.

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla nuo jos įkūrimo Lietuvoje turi nuoširdžių bičiulių ir globėjų. Vieni jų – Gediminas Adlys ir jo žmona Diana. Jie abu buvę Kauno technologijos universiteto dėstytojai – fizikai. Kiekvienais metais profesorius kviečia Seinų „Žiburio“ vyriausiuosius mokinius Lietuvos valstybės atkūrimo dieną švęsti Kaune su miestiečiais.

Taigi ir šiais metais aštuntokai, lydimi mokyklos direktoriaus Algirdo Vaicekausko ir lietuvių kalbos mokytojos Irenos Vilimienės, nuvyko į Prisikėlimo bažnyčią, kur dalyvavo šv. Mišiose. Per pamokslą girdėjome apie Lietuvos demografines problemas ir šeimos svarbą žmogaus gyvenime. Po Mišių eisenoje Žemaičių gatve nusileidome iki Karo muziejaus sodelio, kur vyko oficialios Kauno miesto iškilmės. Mus lydėjo studentų korporacijos „TauTiTo“ (trumpinys nuo žodžių

„Žiburio“ aštuntokai su direktoriumi Algirdu Vaicekausku ir mokytoja Irena Vilimiene

Tauta, Tikėjimas, Tobulėjimas) atstovas. Oficialios iškilmės darė įspūdį, mat nepaisant rimto šaltuko susirinko minia žmonių. Kartu giedojome himną, stebėjome ceremonijas: vėliavos pakėlimą, karių priesaiką, gėlių

padėjimą prie nežinomo kario kapo.

Po iškilmų Vytauto Didžiojo universiteto salėje mūsų laukė šeimininkai Gediminas ir Diana Adliai bei jų bičiuliai iš Latvijos. Iš klausėme poros pranešimų, sugiedojome tiek Lietuvos, tiek Latvijos himną. Mūsų mokyklos direktorius pasakojo, kad mokykla veikia jau 20 metų, kokia esanti darbo specifika, kokios vertybės ir tikslai.

Smagu buvo matyti, kaip valstybinę šventę mini Lietuva. Kaip nebijodami speigo suaugusieji atsiveda vaikus su plevėsuojančiomis trispalvėmis, kaip studentai eisenoje neša savo organizacijų vėliavas. Pasijunti tos vienos šeimos dalimi.

Vasario 15-ąją „Žiburio“ mokykla su „Lietuvių namais“ surengė minėjimą lietuvių visuomenei. Dalyvavo eisenoje su trispalve nuo mokyklos iki Seinų bazilikos. Čia buvo atnaujuojamos šv. Mišios Lietuvos nepriklausomybės intencija. Po to vyko koncertas „Lietuvių namuose“.

„Žiburiečiai“ su Diana ir Gediminu Adliais (pirmi iš dešinės)

Seinų „Lietuvių namuose“

DALIA ASTRAUSKIENĖ, SEINŲ „LIETUVIŲ NAMŲ“ KULTŪROS SKYRIAUS VADOVĖ

Vasario 15-ąją Seinų „Lietuvių namai“ prisipildė iškilmingos nuotaikos ir bendrystės šilumos – čia įvyko Vasario 16-osios minėjimas, sujungęs dvi ypatingas progas: Lietuvos valstybės atkūrimo dieną ir garbingą Seinų kunigų seminarijos 200 metų jubiliejų. Tą vakarą susirinkome ne tik pagerbti svarbią istorinę datą, bet ir pabūti kartu – nuoširdžiai, paprastai, kaip viena lietuvių bendruomenė.

Prisimindami tuos, kurie savo tikėjimu, darbu ir meile Tėvynei puoselėjo lietuvių, dar kartą pajutome, kokia brangi mums yra kalba, kultūra ir tarpusavio ryšys. Tai vertybės, jungiančios kartas ir stiprinančios mus kasdienybėje.

Vasario 16-oji – viena reikšmingiausių mūsų tautos istorijos datų. Tai laisvės, drąsos ir vilties diena, primenant, kad valstybė gyva tol,

kol gyva žmonių vienybė, pagarbą savo šaknims ir atsakomybę už ateitį. Šių metų minėjimas įgijo dar gilesnę prasmę, nes 2026-ieji

Lietuvos Respublikoje paskelbti Seinų kunigų seminarijos metais, minint jos įkūrimo 200-ąsias metines. Šių metų spalio mėnesį vyks iškilmingas kunigų seminarijos jubiliejaus minėjimas.

Nuo 1826 metų veikusi seminarija buvo svarbus dvasinio ir kultūrinio ugdymo centras, suvaidinęs reikšmingą vaidmenį formuojant lietuvių tautinę savimonę. Čia brendo kunigai, švietėjai ir visuomenės veikėjai, tapę lietuviško žodžio puoselėtojais ir tautinio atgimimo dalyviais.

Seminarija buvo vieta, kur skambėjo lietuviški pamokslai ir giesmės, kur buvo saugoma kalba ir perduodamos vertybės sudėtingais istorijos laikotarpiais. Per du šimtmečius ji tapo ne tik dvasinio ugdymo įstaiga, bet ir svarbiu lietuvių tapatybės

Seinų „Lietuvių namų“ šokių grupė „Seina“ (vad. Kristina Brazienė)

Irenos Gasperavičiūtės nuotr.

Etnografinis ansamblis „Galadusys“ (vad. Juozas Pileckas)

Irenos Gasperavičiūtės nuotr.

Vasario 16-osios proga sveikina Lietuvos Respublikos konsulato Seinuose vadovas Mindaugas Butkus

centru, kurio įtaka peržengė Seinų krašto ribas ir paliko ryškų pėdsaką Lietuvos Bažnyčios bei kultūros istorijoje. Ši sukaktis – tai pagarba praeičiai ir kartu įsipareigojimas tęsti pradėtą misiją.

Minėjimas prasidėjo šv. Mišiomis už Lietuvos valstybę, Tėvynę ir taiką. Vėliau „Lietuvių namuose“ vyko jaukus ir prasmingas šventinis koncertas. Scenoje pasirodė Seinų „Lietuvių namų“ meno kolektyvai bei „Žiburio“ mokyklos moksleiviai, dovanoję žiūrovams skambias dainas, nuotaikingus šokius ir nuoširdžias emocijas. Kiekvienas pasirodymas tapo gyvu liudijimu, kad meilė Tėvynei, pagarba tradicijoms ir lietuviškas žodis čia gyvi ir perduodami iš kartos į kartą.

Sveikinimo žodžius tarė Lenkijos lietuvių draugijos pirmininkė ir „Lietuvių namų“ direktorė Onutė Nevulienė, Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos direktorius Algirdas Vaicekauskas, Lietuvos Respublikos konsulato Seinuose vadovas Mindaugas Butkus bei Lenkijos lietuvių bendruomenės pirmininkė Irena Vilimienė. Jų kalbose skambėjo dėkingumas, pasididžiavimas ir viltis, kad bendruomenės vienybė išliks stipri ir ateityje.

Koncertą vainikavo Varšuvos politechnikos akademinis choras, padovanojęs šventės dalyviams pakilių ir jaudinančių akimirų. Nuoširdi padėka choro dirigentui Dariui Zimnickui už profesionalumą ir jautriai perteiktą muzikos dvasią.

Ne vienas žiūrovas braukė ašarą – pasirodymai buvo kupini tikrumo ir jausmo. Skambėję kūriniai pripildė salę susitelkimo, pasididžiavimo ir šviesios vilties. Šis minėjimas tapo dar vienu gražiu liudijimu, kad mūsų istorija gyva tol, kol ją saugome, branginame ir perduodame ateities kartoms.

„Intro“ (vad. Juozas Pileckas)

Vyrų vokalinis ansamblis (vad. Juozas Pileckas)

Punsko lietuvių kultūros namuose

ASTA PEČIULIENĖ

Šiais metais Lietuvos valstybės atkūrimo diena Punske buvo švenčiama dvi dienas. Vasario 14-ąją Lietuvių kultūros namuose įvyko iškilmingas koncertas, suburiantis visus Punske gyvenančius meno kolektyvus, o vasario 16-ąją, vidurdienį, susirinkome visi (darželinukai, Punsko Dariaus ir Girėno mokyklos mokiniai, Punsko Kovo 11-osios licėjaus mokiniai su mokytojais, miestelio gyventojai) senosiose kapinėse prie Lietuvos 100-mečio varpo. Kad ir kaip skaisčiai švietė saulė, ji nepajėgė įveikti spengiančio šalčio. Sildėmės visi bendrystės ir meilės Tėvynei jausmu. Plevėsujančių trispalvių fone sugiedojome „Tautišką giesmę“, visus susirinkusius pasveikino LLB tarybos pirmininkė A. Pečiulienė ir pabaigoje padainavę „Plauk sau, skaistus laivelį“ nuskubėjome kas į savo šiltus namučius, kas į įstaigas, mokyklas, darželį.

Vasario 16-osios koncertas punskiečiams – lig šiol dar pati iškilniausia ir svarbiausia šventė, į kurią

Julijos Krakauskaitės nuotr.

prisirenka sausakimša salė žiūrovų. Šie metai nebuvo išimtis. Paprastai koncerte pasirodo apie 400 dalyvių. Manome, kad maždaug tiek pat būna ir žiūrovų. Ir, be abejo, tai labai džiugina.

Koncerto pradžia – tradiciška.

Giedame Lietuvos himną akomponuojant kapelai „Klumpė“. Gieda visi nuo pat mažiausio iki vyriausio dalyvio. Šiais metais jauniausi buvo 5-mečiai šokėjai ir dainininkai, o vyriausia – 95-uosius metus skaičiuojanti dainininkė. Pradžioje išklaušėme Lietuvos Respublikos konsulato Seinuose vadovo Mindaugo Butkaus pamąstymų apie Vasario 16-osios šventę, jos ištakas, istorinę kontekstą bei Lietuvos valstybę, einančią nepriklausomybės keliu. Sveikinimo žodį tarė ir LLB pirmininkė Irena Vilimienė, pabrėždama laisvės reikšmę kiekvienai tautai. Žodis buvo suteiktas taip pat Lietuvos šaulių sąjungos Vytauto Didžiojo 2-osios šaulių rinktinės kultūros ir meno būrio vadui Juozui Janušaičiui, kuris mūsų kraštietis, poetas, „Aušros“ leidyklos direktorius, kultūrinių ir literatūrinių renginių organizatorius Sigitą Birgelį apdovanojo

Julijos Krakauskaitės nuotr.

III laipsnio Lietuvos šaulių sąjungos pasižymėjimo ženklą „Už nuopelnus Šaulių sąjungai“. Po to Palenkės vaivadijos seimelio tarybos nariai Igoris Lukašukas (Igor Łukaszuk) ir Valdemaras Kvaterskis (Walde-
mar Kwaterski), pasveikinę lietuvius su švente, įteikė padėką ilgamečiam LLD pirmininkui, Seinų „Žiburio“ mokyklos direktoriui, Lenkijos Respublikos vyriausybės bei tautinių ir etninių mažumų bendrosios komisijos nariui Algirdui Vaitkevičiui už nuopelnus lietuvių bendruomenei visuomeninėje, ugdymo ir kultūros srityse, minint Tautinių ir etninių mažumų bei regioninės kalbos įstatymo 20-metį.

Koncerte dalyvavo visi Punsco meno ansambliai. Stengiamės tokia proga suteikti galimybę pasirodyti visiems ansambliams. Tiesa, koncertas ilgokas, bet ir proga išskirtinė. Scenoje pasirodė Punsco Kovo 11-osios licėjaus choras „Pašešupiai“ (vad. D. Pavilionis, koncertmeisteris R. Martinkėnas), šokių grupė „Šalčia“ (viena merginų ir dvi mišrios grupės; vad. A. Pečiulienė), Punsco muzikos mokyklos liaudies instrumentų ansamblis (mokyt. A. Beinaris), LLEKD du kolektyvai: etnografinis „Gimtinė“ – vad. A. Bapkauskienė ir folkloro „Alna“ – vad. V. Batvinskas, Pensininkų

Julijos Krakauskaitės nuotr.

klubo ansamblis „Tėviškės aidai“ (vad. G. Kraužlys) bei Punsco LKN ansambliai: vaikų ir jaunimo vokalinė grupė „Balsynėlis“ (vad. E. Grimalauskienė), mišrus choras „Dzūkija“ (vad. V. Simanauskas), choreografinis sambūris „Jotva“ drauge su Kalvarijos meno ir sporto mokyklos choreografijos skyriaus mokinėmis (vad. K. Mauliūtė), kapela „Klumpė“ (vad. A. Pečkaitis ir A. Lekešys), Vaikų liaudies meno studija „Puniukai“ (keturios šokėjų grupės ir kapela; vad. A. Pečiulienė, A. Pečkaitis ir A. Lekešys), jaunimo ir vyresniųjų šokių grupė „Vyčiai“ (vad. A. Pečiulienė). Klojimo teatrui bei jo režisieriai

J. Malinauskaitei-Vektorienei atiteko svarbi misija – trumpai nubrėžti žiūrovams Seinų kunigų seminarijos svarbą ir reikšmę Seinų kraštui. Mat šiemet sukanka 200 metų nuo šios švietimo įstaigos įsikūrimo. Šitai įvertindamas LR Seimas 2026-uosius paskelbė, tarp kitko, Seinų kunigų seminarijos metais.

Nors skelbimuose neminėjome, koncerto pabaigoje žiūrovus informavome, jog 2026-ieji labai reikšmingi ir Punsco lietuvių kultūros namams. Mat mūsų įstaiga pažymi savo gyvavimo 70-metį. Ta proga per visus renginius, kurie šiais metais vyks kultūros namuose, bus renkamos aukos vis dar kovojančiai Ukrainai. Po šventės paskaičiavome, jog ši kartą žmonės paaukojo 440 zlotų ir 10 eurų. Nuoširdžiai ačiū!

Tuo pačiu dėkoju visiems dalyviams ir vadovams, visiems žiūrovams ir šventės rengėjams. Ačiū, kad taip entuziastingai dalyvaujate šioje šventėje, kad suvokiate jos reikšmę, kad girdime Lietuvos širdies plikimą, nes...

*Tėvynė prasideda gimus,
Nes gimsta ir žodis širdy.
Tiek amžių tėvynę auginom,
Todėl ją kaip širdį girdi.
(Mykolas Karčiauskas)*

Julijos Krakauskaitės nuotr.

Suvalkuose

IRENA ZDANAVIČIENĖ

Vasario 16-osios minėjimas Suvalkuose sekmadienį, vasario 15 dieną, prasidėjo iškilmingomis šv. Mišiomis. Į jas susirinko gausi lietuvių bendruomenė, mokytojai, mokiniai bei svečiai. Pamaldų metu buvo meldžiamasi už Lietuvą, jos laisvę ir tautos vienybę, skambėjo lietuviškos giesmės. Šv. Mišios tapo prasminga dvasine įžanga į Lietuvos valstybės atkūrimo dienos minėjimą.

Po pamaldų šventė tęsėsi Suvalkų lietuvių pagrindinėje mokykloje. Vos atvėrus duris lankytojus pasitiko Sigitas Birgelio fotografijų paroda „Jotvos pakraštį“. Ekspozicija kvietė prisiminti Jotvos istoriją, kultūrą ir lietuviškas šaknis šiame regione. Ji sulaukė didelio susidomėjimo, skatino diskusijas ir apmąstymus apie savo paveldą.

Šventės dalyvius ir svečius nuoširdžiai pasveikino įstaigos direktorė bei Suvalkų lietuvių bendruomenės pirmininkė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė ir Lenkijos lietuvių draugijos Suvalkų skyriaus pirmininkė Onutė Virbylienė. Jos savo kalbose pabrėžė Vasario 16-osios svarbą, dėkojo bendruomenei už lietuviškų tradicijų puoselėjimą bei linkėjo ir toliau vieningai saugoti gimtąją kalbą, kultūrą ir istoriją.

Istorikas Petras Maksimavičius išsamiai pristatė Seinų kunigų seminarijos 200 metų sukakties reikšmę. Jis priminė, kad seminarija buvo svarbus dvasinio ir kultūrinio gyvenimo centras, kuriame brendo ne tik kunigai, bet ir tautinio sąmoningumo puoselėtojai. Pranešėjas akcentavo, kad seminarija turėjo didelę įtaką lietuviškos spaudos, švietimo ir tautinio atgimimo procesams. Buvo

Į š. Suvalkų lietuvių vaikų darželio archyvo

pabrėžta, jog ji išugdė daug išsilavinusių ir visuomeniškai aktyvių asmenybių, prisidėjusių prie lietuviybės išsaugojimo šiame regione.

Koncerte „Savo krašto balsai“ dalyvavo mokyklos mokiniai, taip pat vietos meno kolektyvai – Suvalkų lietuvių vokalinis ansamblis „Sūduva“ (vad. Arnoldas Vaznelis) ir ansamblis „Ančia“ (vad. Vytautas Batvinskas). „Sūduva“ koncertui suteikė iškilmingumo ir brandos, o „Ančia“ įnešė liaudiško skambesio bei gyvumo. Jų atliekamos dainos sulaukė šiltų ir gausių žiūrovų plojimų.

Koncertą vainikavo Antano Barausko daina „Giedu dainelę“. Šis kūrinys nuskambėjo ypač iškilmingai ir jautriai, suvienydamas atlikėjus ir žiūrovus bendram giedojimui. Tai buvo prasmingas ir simboliškas šventės akcentas, palikęs stiprų emocinį įspūdį visiems susirinkusiems.

Vasario 16-osios minėjimas tęsėsi ir pirmadienį Suvalkų lietuvių vaikų darželyje. Šventė prasidėjo iškilmingai sugiedant Lietuvos himną – mažieji stovėjo susikaupę ir rimti, parodydami pagarbą savo Tėvynei. Renginio metu sveikinimo žodį tarė darželio direktorė. Savo kalboje ji pabrėžė, kad net patys mažiausi

bendruomenės nariai yra svarbūs puoselėjant lietuvių tapatybę, kalbą ir tradicijas.

Po direktorės kalbos vyko mokinių pasirodymas. Jis buvo ypatingas. Mokytoja Aneta Kulčickaitė skaitė tekstą apie Lietuvą, o vaikai tuo metu vaizdžiai iliustravo pasakojimą judesiais. Taigi mokinukai aktyviai dalyvavo ir kūrybiškai išreiškė savo supratimą apie Tėvynę. Grupė „Gabija“ nuotaikingai sušoko liaudišką šokį „Gintariniai riešutai“, padėklamavo eilėraštį, sudainavo kelias daineles. Šventės metu buvo trumpai pristatytas ir tautinis kostiumas – paaiškinta jo reikšmė, spalvų simbolika bei svarba lietuvių kultūroje. Mažieji galėjo iš arčiau apžiūrėti aprangą ir susipažinti su jos detalėmis.

Minėjimai parodė, kad lietuvių bendruomenė Suvalkuose yra gyvybinga ir aktyvi. Jie tapo ne tik istorinės datos prisiminimu, bet ir gyvu tautinės tapatybės išraiškos pavyzdžiu – čia susitiko malda, menas, istorija ir jaunosios kartos ugdymas. Tai buvo šventė, kuri sujungė praeitį, dabartį ir ateitį, primindama, kad Vasario 16-osios dvasia gyva ten, kur gyva bendruomenė.

Kalbos kultūra ir tarmė

Parengta pagal 2025-12-06 Lenkijos lietuvių mokytojų konferencijoje pristatytą pranešimą

KAZYS LINKA

KAS YRA KALBOS KULTŪRA?

Kalbos taisyklingumu Lietuvoje imta rūpintis nuo pat XVI a., kai radosi raštija ir bandyta kurti visiems lietuviams bendrą ir suprantamą kalbą. Pradininkais laikomi Martynas Mažvydas, Mikalojus Daukša, Antanas Baranauskas ir kt. Beje, visiems žinomas Antanas Baranauskas buvo ne tik poetas, matematikas, bet ir kalbininkas, palikęs mums nemažai savo sukurtų žodžių, kuriuos iki šiol vartojame kasdien, pvz.: **balsis**,

būdvardis, žodynas, raidė, sakiny, rašyba, tarmė, daugiakampis, plotas, trikampis. Pati kalbos kultūros sąvoka, apibrėžianti mokslą apie tai, atsirado vėliau. Ji vartojama maždaug nuo 1920 m. čekų ir rusų kalbotyroje. Kalbos kultūra – rūpinimasis taisyklinga kalba, siekis vartoti įteisingus žodžius ir normines jų reikšmes, taisyklingus žodžių junginius bei sakinius. Sakytinei kalbai taip pat svarbu gera tartis ir taisyklingas kirčiavimas, o rašytinei – norminė rašyba ir skyryba. Kalbos kultūra dar

apima kalbos estetiką (vaizdingumą, gražumą, įtaigumą), taigi priartėja ir prie kalbos etikos ir etiketo, kai rūpi, kad kalba būtų ne tik taisyklinga, graži, bet ir kultūringa, mandagi.

KAS YRA TARMĖ?

Tarmė – kalbos atmaina, vartojama kuriame nors krašte gyvenančios bendruomenės. Ji turi savo žodyną ir gramatiką, todėl laikoma visaverte kalbinio bendravimo sistema. Išgirdę apie kalbos kultūrą, pirmiausia įsivaizduojame bendrinę kalbą.

KAS YRA BENDRINĖ KALBA?

Tai yra žmonių bendruomenės vartosenoje įsitvirtinusi rašomoji ir šnekamoji kalba, skirta viešojo gyvenimo, kultūros bei civilizacijos reikmėms. Bendrinės kalbos terminą pirmasis 1927 metais pavartojo Pranas Skardžius. Okupuotoje Lietuvoje bandyta keisti *literatūrinę kalbą*. Bendrinė kalba

dažniausiai kuriama kurios nors tarmės pagrindu, bet vartojama visos valstybės mastu.

Bendrinė kalba ir tarmė – du kalbos veidai. Bendrinė kalba – kas sunorminta, taisyklinga ir oficialu. Tarmė atspindi tai, kas tikra, kasdieniška, ji rodo vietos tapatybę, paveldą, tradicijas, praeitį. Mūsų krašte šių dviejų formų santykis virsta kalbos (ir bendrinės, ir tarmės) išlikimo gyvybės ir mirties dalyku.

BENDRINEI KALBAI – PER 100 METŲ

Kun. Juozo Laukaičio kvietimu į Seinų „Šaltinio“ redakciją 1909 m. liepos 13 d. atvyko žymiausi anų laikų lietuvių kalbininkai: Jonas Jablonskis, Kazimieras Būga, Juozas Balčikonis ir Jurgis Šlapelis, ėmęsi darbo liepos 15 d. Suvažiavimo tikslas – ruošti lietuvių kalbos vadovėlius. Suvažiavimas truko apie du mėnesius – dalyviai sritimis pasiskirstė darbą: Jonas Jablonskis apsiėmė paruošti sintaksės, Kazimieras Būga – rašybos vadovėlį, o Jurgis Šlapelis ėmėsi etimologijos. Jono Jablonskio parašyta sintaksė 1910 m. išspausdinta „Vadovė“, o atskira knyga išleista Seinuose 1911 m. Taigi Seinuose, kur vyko pirmasis lietuvių kalbininkų suvažiavimas (dabartinėje Zavadzkie g.), padėtas mūsų laikų bendrinės kalbos kertinis akmuo.

LIETUVIŲ KALBOS ŽODYNAS

Lietuvių kalbos žodynas (www.lkz.lt) – didžiausias ir svarbiausias lietuvių kalboje vartotų ir vartojamų žodžių šaltinis. Dar vadinamas didžiuoju arba akademiniu.

Irenos Gasperiūtės nuotr.

Kazys Linka

Žodyno pradininkas – Kazimieras Būga, rinkęs medžiagą nuo 1902 m., iš viso sudaręs kortelių su 617 000 žodžių ir 1924 m. išleidęs pirmąjį sąsiuvinį. Žodyne pateikiama senoji ir dabartinė lietuvių kalbos leksika iš raštų nuo 1547 m. iki 2001 m. ir tarmių. Žodyną sudaro apie 22 000 puslapių, jame yra 0,5 mln. leksikografinių straipsnių, daugiau kaip 11 milijonų žodžių. Žodynas rašytas 100 metų remiantis 5 mln. lapelių kartoteka. Pirmasis jo tomas (A–B raidės) išleistas 1947 m., paskutinis pasirodė 2002 m. Tai vienas didžiausių leksikografinių darbų pasaulyje.

Kalbos kultūra – ne tik gramatikos ir sintaksės taisyklių laikymasis, bet ir sąmoninga visuomenės nuostata rūpintis savo kalbos kokybe. Lietuvoje tai įtvirtinta įstatymiškai, o mums tai labiau savimonės ir asmeninės atsakomybės dalykas.

BENDRINĖS KALBOS FUNKCIJA

Grubiai sakant, kad susikalbėtume, nekiltų abejonių dėl to, kas pasakyta ar parašyta, nes bendrabučio laikais pačiam tekę patirti, kaip lietuvis „susikalba“ su lietuviu. Kaimynas, kilęs iš Pasvalio, paklausė virtuvėje: *Tarp ko gaminsi valgyti?* Atsakiau: *Tarp puodo ir sienos.* Siaurės aukštaičiams (panevežiškiams) įprasta **tarp** vartoti vietai ko nors viduje nusakyti (mūsų – tiesiog vietininkas *kamė?*), taigi jie verda **tarp puodo**, o mes – **puode**.

Bendrinė kalba yra mažumos išlikimo įrankis, ji vienija su kamieniu, saugo ryšį su Tėvyne – be bendrinės kalbos ryšys su Lietuva būtų neįsivaizduojamas. Dėl to bendrinė kalba būtina lietuviškose mokyklose Lenkijoje, taip pat reikalinga siekiant studijuoti Lietuvos aukštosiose mokyklose. Tarmės tam nepakanka.

TARMĖS VAIDMUO BENDRUOMENĖJE

Tarmė yra šeimos, vaikystės, namų kalba. Ji perduoda jausmus ir kultūrinį kodą geriau nei bet kuri kita kalbos forma. Tarmė leidžia atskirti

Lenkijos lietuvių nuo Lietuvos lietuvių. Tarmė yra kultūrinis paveldas: tautosaka, pasakojimai, dainos (ypač vestuvių ar kitų apeigų) dažnai yra autentiški tik tarmiškai. Tarmė – tai gyvasis muziejus. Svarbu išmokti ir puoselėti bendrinę lietuvių kalbą, kuri būtina viešojoje erdvėje ir ryšiui su Lietuva palaikyti. Dar svarbiau neatstumti ir saugoti savo tarmę, kuri yra tapatybės šaknys ir nepakartojamas lobynas.

AR YRA TARMĖS KULTŪRA?

Iš pirmo žvilgsnio gali atrodyti, kad – ne. Juk kalbos kultūra užsiima tuo, kas yra sunorminta, surašyta bendrinės kalbos žodynuose, kalbos patarimuose, galop ir Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimuose. Vis dėlto tarmė yra tokia pati kalba ir joje taip pat galioja tam tikros taisyklės. O kur jas galima rasti? Mūsų, tarmės vartotojuose!

Anais laikais, turbūt dar buvau studentas, o gal ir Punsko licėjaus mokinys, Lietuvai atgavus nepriklausomybę, Lietuvos kalbininkai ėmė vis dažniau užsukti ir į mūsų kraštą. Suguzėję pas vieną bobutę, ėmė ją tardyti – kaip ten buvo anais laikais? Bobutė, apie kažką pasakodama, paminėjo ir gyvates. Taigi Lietuvos kalbininkas, bandydamas, matyt, bobutei įsiteikti, sumanė paklausti jos dzūkiškai, kad bobutė, išgirdusi grynąją lietuvių kalbą, sąsąmoningai nesistengtų kalbėti „gražiau“. *Ar pas jus dar yr gyvacų?* Bobutė atsakė: *Gyvacų tai aš tį nežinau, ale gyvatių tai da pastaiko.* Štai jums ir tarmės norma – „pas mus taip nesako“.

KAS GERIAU: SAVA AR SVETIMA?

Samochodas užvažau an chodniko ar Varšuvoje gyvenančio lietuvių *užsirašiau į jėgainę*. Beje, lietuvių kalboje jėgainė reiškia tik įrenginį elektros energijai gaminti, lenkų *siłownia* vadinama **sporto klubu, treniruoklių sale**, rečiau – **kūno rengybos sale**.

Kalbos kultūroje (ir ne tik) galioja

taisyklė: jeigu įmanoma, reikėtų rinktis tai, kas yra sava. Žinoma, ne visada tai pavyksta, nes kalba yra gyvas dalykas: juk ji kasdien vartojama gyvų žmonių. Kalbą kuria patys žmonės. Šis kraštas visais laikais gyveno kryžkelių kryžkelėje, kur susikirsdavo prūsai, jotvingiai, gudai, lenkai ir kt. Nebuvome kokioje vidury vandenyno nepasiekiamoje saloje apsigyvenusi bendruomenė, todėl mūsų kalbą veikė ir gretimos tautos, ir istoriniai įvykiai, o žmonės linkę ieškoti, kad būtų kuo paprasčiau, kad būtų kuo lengviau, kad būtų kuo greičiau. Ypač šiais laikais, kai neliko sienų, neliko trukdžių pasiekti kitus kraštus, pamatyti, kur geriau, kur šilčiau. Dažnai svetimą konstrukciją renkiasi dėl jos trumpumo, kartais ji atrodo parankesnė (nes ir lenkai taip sako, vadinasi, nereikia pernelyg sukti galvos – tiks abiem atvejais). Deja, nepasieksime taisyklingos kalbos, jeigu taisyklingai kalbėsime tik mokykloje, o už jos slenkščio – kaip kam atrodo, kad tik susikalbėtume. Taip, susikalbėsime, bet pamiršime tai, kas yra tikra. Juk visi supranta, kad *virš dvejų (dviejų) metų* reiškia daugiau nei dvejus (ne du!) metus. Argi blogai *prisikelti dvilyktą valandą?* Punsko krašte galima miegoti ir ilgiau, bet Lietuvoje, išgirdę *priskėliau dzvilyktų valandų*, nusijuoktų, kad tokią valandą tik **iš mirusiųjų** galima **prisikelti**, nes ten iš miego ar lovos pakylama tik **atsikeliant**.

KAIP KALBOJE ATsiranda SVETIMYBIŲ?

Atėjus naujam dalykui iš kitur arba dėl kalbinės aplinkos pirmiausia daiktas imamas vadinti taip, kaip jis vadinamas toje kalboje, iš kurios atėjo, kiek įmanoma priderinant prie savo kalbos, pvz., *lioduvkė* (**šaldytuvas**). Čia ypač svarbi – žodžio galūnė. Arba kuriamas (imamas) savas žodis. Tas pats vyksta ir Lietuvoje: *printeris* (buvo tik taip sakoma, dabar jau gana retai išgirsi) – **spausdintuvas**. O pas mus vis dar *drukarkė*.

Lietuvoje leidžiama vartoti skenerį (ne mūsišką *skanerį*), bet pirmenybė teikiama lietuviškam variantui **skai-tytuvas**. Ir *lioduvkės*, ir *drukarkės*, ir pan. žodžių atveju itin svarbi galūnė. Profesorius Zigmas Zinkevičius yra sakęs, kad lietuvių kalboje stipriausios galūnės: nutautėjimas prasideda nuo kitos kalbos žodžių vartojimo, bet kol vartojamos lietuvių kalbos galūnės, tol žmogus yra lietuvis. Kai lietuviškas galūnės imama keisti svetimomis, pasiekiamas visiškai nutautėjimas.

KALBAI KYLANTYS IŠŠŪKIAI

Lenkų kalbos poveikis kelia didžiausią pavojų. Dėl kalbinės aplinkos, viešųjų raštų ir užrašų atsiranda net nebūtų vietovardžių. Tarp Kreivėnų ir Giluišių yra giria. Visą laiką vadinama Giluišgriu. Lenkiškuose žemėlapiuose ir Punsko savivaldybės dokumentuose vadinama *Las krewiański*, tad jau pasitaiko punskiečių, kurie *grybauc važuoja in Kreivėnų miškų*.

Vietoj lietuviškų pasakymų vartojami pažodiniai vertiniai iš lenkų kalbos: *jiej nesišneka su savimi (oni nie rozmarwiają ze sobą)* – lietuviška sangražos dalelytė jau rodo tai, ką lenkai nusako sangražiniu įvardžiu *sobą*, taigi **jiej nesišneka (jie nesišneka)**, jeigu vienas su kitu net tiek susipyko, bet žmogus gali **nesišnekėti** ir **su savimi**, jeigu susipyko tik su savo aš. *Atsiskačiuoti* galima, jeigu reikia ką nors *sau atskaičiuoti (skačiuojant išskirti, išskačiuoti)* iš krūvos, o visa kita palikti kitam. Jeigu kalbame apie pinigus, mokėjimus – tik **atsiskaitome**.

Lietuvių kalba yra veiksmazodinė, lenkų – daiktavardinė. Lenkams įprasta daug ką sakyti veiksmazodiniais daiktavardžiais, mes tam turime veiksmazodžius ir jų konstrukcijas:

- *nėra praėjimo (brak przejęcia)* – lietuviškai galima **praeiti** tik **pro šalį**, o ten, kur **eiti negalima**, reikia sakyti: **eiti draudžiama, neiti, nėra kelio**.

- *išvažiavimas 9 val. (wyjazd o godz. 9)* – **išvažiuosime (išvyksime) 9 val.**

Lietuvių kalboje labai dažnai vartojami dalyviai, pusdalyviai ir padalyviai, bet ir jie dažnam jau pakiša koją:

- *einant namo sutikau Petrą* – kadangi ėjau namo ir sutikau Petrą, o ne kas kitas jį sutiko, kai ėjau namo, vietoje padalyvio vartojamas pusdalyvis **eidamas (-a) sutikau**;

- *nedelsiant kreipkitės* – nedelskite ir kreipkitės, vadinasi, **nedelsdami kreipkitės**.

Lenkų kalboje vartojama daugybė tarptautinių žodžių, pasiskolintų iš lotynų, vokiečių, prancūzų, anglų kalbų, dėl to ir pas mus atsiranda jų perdėtai, pvz., *akceptuoti* – **pritarti, sutikti, priimti**. Dažnas ir *parteris*, kuris šiaip yra teatro, kino, koncertų salės žemutinė dalis su žiūrovų vietomis, o daugiaaukščiame pastate būna **pirmasis aukštas**.

Ir mažiems, ir dideliems dažnai praverčia **ruošinukas, paruoštukas (sciongė)**. Dar galima sakyti **špargalė**.

Ir štai, žodis po žodžio ir imama kalbėti kalbų mišiniu (*traukinys tuoj rušys, ba kolejažus jau toblyčas maino*), kuris yra greitas bendravimo būdas, bet ardo ir lietuvių kalbos, ir dzūkų tarmės pamatus.

Visas tautines mažumas veikia šalies, kurioje gyvenama, daugumos kalba. Turbūt net neįmanoma išvengti, kad į kalbą nesiskverbtų svetimžodžių. Blogiausia, jeigu kasdieniai (buities) dalykai imami vadinoti svetimais žodžiais. Tada jau reikėtų suklusti ir skambinti pavojaus varpais, nes tai yra pirmasis žingsnis nutautėjimo link.

Daug ginčų Lietuvoje keliančius **cepelinus** (tradicinis ar sovietiniais laikais atsiradęs valgis) paskutinė Kupavo kaime (Rūdelės vlsč.) gyvenusi lietuvė, niekada nelankiusi lietuviškų mokyklų, vadina **didžkukuliais**, nes kaip pati sako – taip vadino iš Lietuvos kilusi močiutė, taip

vadino ir mama... Mes juos vadinavome **kukuliais**, bet prieš kelerius metus Kreivėnuose teko išgirsti, kad jau verda ir *kartačius*. Šiemet pasirodė net *golombkų* – **balandėlių**. Vieną vasarą Punsko parduotuvėje paprašius *jaknukių (kepenėlių)*, pardavėja perklausė: *Tai tu ca nori vontrubkės?*

KAS NORIME BŪTI?

Kažkas yra pasakęs, kad su kiekvienu išėjusiu (ne tik anapus, bet ir iš tautos ar bendruomenės) žmogumi išeina ir vienas žodis. Deja, ateinantys nieko neatneša, nes jie tik mokosi iš tų, kurie likę – pirmiausia iš tėvų, kaimynų, paskiau iš mokytojų, savo aplinkos. Šiais laikais gyvenimas vis verčia mus rinktis. Jeigu nėra galimybių būti dzūkais, būkime bent lietuviai. Pas mus, jeigu kalbi bendrine kalba arba vietoj lenkiškų, čia jau įprastais tapusių, vartoji lietuviškus žodžius, sakoma: *matai, pasėdėj Lietuvoj, ir jau lietuvis pasdarė*. O Lietuvoje, jeigu kalbi taisyklingai, sako: *Turbūt esi lituanistas arba kunigas? Nes pas mus lietuviškai taip kalba tik lituanistai ir kunigai*.

Yra bendrinė kalba, yra ir tarmė: jos skiriasi žodynu, tartimi, kirčiavimu, taisyklėmis. Svarbu jų nepainioti ir dar svarbiau jų neteršti svetimybėmis.

AR SVETUR YRA KALBOS KULTŪRA?

Yra! Visur! Net tokiose kalbose kaip anglų, kuri yra pasaulinė.

Mūsų tautos istorijos tėkmė priminė airių likimą. Airijoje iš 5 mln. gyventojų airiškai (senąja keltų kalba) kalba tik 2 procentai. Nedaug trūko, kad kaip airiai, perėmę anglų kalbą, ir mes būtume kalbėję lenkiškai.

Vasario 21-oji – Tarptautinė gimtosios kalbos diena

Vasario 16–kovo 11 d. – Lietuvių kalbos dienos

Kiekviena diena yra laimėjimas

BOŽENA BOBIN

Tęsinys.

Pradžia „Aušros“ š. m. 3 nr.

Božena Bobin: Ir paliko ne šiaip sau, o su neįtikėtinu noru veikti. Dainuoji, keliauji, giedi bažnytiniame chore, be to, dirbi fizinį darbą. Kaip Tau tai pavyksta, turint tokią ligų istoriją?

Dalia Gelažauskaitė-Ščepančik: Iš tikrųjų aš nedirbu – aš tik „žaidžiu“ (juokiasi – aut. past.)! Pradžioje gal kiek ir bijojau to fizinio krūvio, bet dabar neįsivaizduoju, kad neišeičiau į darbą. Turint neįgalumą, mažose vietose rasti užsiėmimą nėra lengva, bet man veiklos niekada netrūksta. Aš tai mėgstu! Ir namuose prisidinu daržų, o tada jau reikia viską prižiūrėti, apkaupiti... Kartais net naktimis einu tvarkytis. Aišku, pagalvoju ir apie poilsį – net hamaką vasarai įsigijau, bet dar nėra karto jame negulėjau (juokiasi – aut. past.). Man atrodo, kad aš greičiau susirgčiau be darbo, nei nuo jo pavargčiau.

Kurį laiką dalyvavau Punsko LKN „Dzūkijos“ chore. Nors neilgai čia dainavau (dėl per didelio krūvio teko mažinti papildomų užsiėmimų kiekį), turėjau galimybę išvykti į nuostabią kelionę į Graikiją. Tai buvo tiesiog neįtikėtina! Trejus metus svajojau apie jūrą arba kalnus, o čia gavau viską. Mane lydėjo vien malonūs žmonės, su kuriais buvo taip gera

bendrauti. O kaipgi – išsimaužiau ir jūroje! Kaip galima neiti į tas Egėjo bangas, jei tai mano išsvajota jūra? Nėra ko bijoti, kai tai suteikia tiek daug džiaugsmo (šypsosi – aut. past.)!

B. B.: Dalia, Tu praradai sveikatą labai anksti, bet atrodo, kad būtent tai Tave išmokė vertinti kiekvieną akimirką. Kaip žvelgi į ateitį?

D. G.-Š.: Mano planai yra šiandienai. Ši diena laiminga, šiandien yra nuostabu, o kas bus rytoj – niekas nežino. Ar esi sergantis, ar sveikas – niekas neturi garantijos, kad rytoj sėkmingai „pereis gatvę“. Todėl aš labai išgyvenu, kai sužinau apie nelaimes, ypač jei jos ištinka jaunos, stiprius žmones.

Kartais pasikalbu su Dievu ir sakau, kad esu pasirengusi priimti kito žmogaus naštą ant savęs, kad tik jis liktų gyventi. Atrodo, aš su savo ligomis jau galėčiau iš šio pasaulio išeiti, kad tik tas jaunas žmogus liktų... Bet, matyt, tai taip neveikia. Kiekvienas turime savo kelią ir savo „kryžių“. Dievas kiekvienam uždeda tiek, kiek jis gali panešti. Kartais atrodo, kad prispaudžia taip, jog nebeįmanoma atsikelti, bet žmogus yra stebėtinai ištvermingas. Jei iš paskutiniųjų išlaikai tą skausmą – pamažu vėl išplauki į paviršių. Skausmas juk būna ir praeina, kažkokia prasme – jei matai prieš save tikslą – jo neįjauti.

Gyvenimas – kažkas nuostabaus. Štai ir ta mano kelionė į Graikiją... Man trūksta žodžių toms emocijoms išreikšti! Kasdien žiūriu nuotraukas ir mintimis vis dar esu ten, bangose. Vis prasitariu vyrui: „Jei viskas bus gerai – o turi būti gerai, kitaip negali – vėl kur nors važiuosime.“ Tas noras ištrūkti, pamatyti, bendrauti man yra tikras variklis, bet, kaip minėjau, iš anksto nieko neplanuoju. Džiaugiuosi tuo, ką turiu.

B. B.: Dalia, Tu gali gyventi ir patyliukais svajoti, nes esi apdovanota kito žmogaus inkstu. Ar dažnai susimąstai apie savo donorą? Koks Tavo požiūris į tą nematomą ryšį?

D. G.-Š.: Žinai, aš jau užmiršau, kad nešioju kažką „ne savo“. Po pirmo persodinimo dažniau pagalvodavau, pasimelsdavau už tą žmogų, bet dabar tiesiog jaučiu tylų dėkingumą ir neanalizuoju. Esu be galo dėkinga šeimoms, kurios skaudžiausią netekties akimirką ryžtasi padovanoti savo artimojo organus kitam žmogui.

Išėjusiajam gyvybės nesugrąžinsi, bet jis gali ją padovanoti kitam – dalelė tavo šeimos nario toliau vaikščios šiame pasaulyje. Manau, verta dėl to susimąstyti. Žinau, kad yra donorystės priešininkų, bet dažnai nuomonė pasikeičia tik tada, kai nelaimė pasibeldžia į jų pačių duris. Aš nebūčiau išgyvenusi be persodinimo – neįmanoma

Dalia Gelažauskaitė-Ščepančik

trisdešimt metų tverti vien su dialize. Tie žmonės, kurie dovanoja, yra auksiniai.

B. B.: Iš tiesų tai turbūt didžiausia meilės kitam žmogui išraiška – priimti tokį sprendimą... Dalia, sukaupusi tokią patirtį, ko galėtum palinkėti tiems, kurie, rodos, viską turi, bet vis jaučiasi nelaimingi?

D. G.-Š.: Pinigai, mašinos, prestižas... tai nėra svarbiausia. Žinoma, pinigų reikia, bet didžiausia vertybė yra geri žmonės. Turėti su kuo susitikti, pasikalbėti, gražiai sugyventi... Man pasisekė – turiu geriausius tėvus, kokius galėjau sau išsvajoti! Esu jiems dėkinga už nuostabų gyvenimą. Ir turiu visą

būrį artimųjų, pažįstamų, draugų, kurie visada pasirengę man padėti, visada yra su manim ir mane remia.

Gaila, kad šiais laikais žmonės, visur bėgdami, vis nespėja, užsideda, nori tik pailsėti savo erdvėje. Manau, susitikimas ir bendravimas yra pats nuostabiausias dalykas. Štai neseniai su pažįstamais pasivažinėjome arkliais pakinkytomis rogėmis, užsikūrėme laužą... Grįžome paryčiais visi laimingi!

Džiaugtis gyvenimu ir mylėti žmones – štai kas svarbu. Aš myliu žmones labiau nei save. Jei būčiau viena pasaulyje – jokios vertės nebūtų. Mano namas nėra didelis ar prabangus – jis senas, molinis, bet jaukus. Mes su vyru jį kiek paremontavome, ir mums tai pati

brangiausia vieta. Nereikia rūmų – juk nieko su savimi neišsinešime. Pakanka tiek, kiek reikia, kad išgyventume. Ši diena puiki, o rytoj – irgi bus gerai. Reikia tik daugiau draugiškumo ir šypsenos!

B. B.: Labai gražūs žodžiai, Dalia. Be galo esu Tau dėkinga už pasidalijimą.

Vienas iš žmogaus laimės receptų yra išsiugdyti savyje vaikišką džiaugsmą ir susižavėjimą viskuo, kas aplinkui. Tokį tyrą, nesuvaidintą, tikrą džiaugsmą mačiau Dalios akyse, veide tada Graikijoje, kai kartu gastroliavome su „Dzūkijos“ chorą. Taip gera buvo žiūrėti, taip šilta sieloje, kad ji su mumis buvo. Žiūrint į ją, galima buvo tiesiog pasiilgti tų nerūpestingų vaikystės dienų, kuomet skambėjo nuoširdus juokas, krykštavimas. Ir kai viskas buvo gerai... Žinau, tokią kelionę dėl jos sveikatos būklės galima buvo vertinti įvairiai – o kas, jeigu... Bet viskas baigėsi laimingai. Kaip Dalia pati minėjo: juk ir namuose gali atsitikti netikėta... Pavyko. Buvo tikrai daug tų gražių akimirkų.

Dar ir šiandien matau Dalią, važiuojančią su mumis miesto transportu į Paralijos miesto parką. Mes, „Dzūkijos“ ir „Varsos“ dalyviai, buvome apsilinkę koncertiniais rūbais, o Dalia – nors tada jau nedalyvavo chore – specialiai tam įvykiui pasipuošė pačia gražiausia rožinės spalvos suknia iki pat žemės. Atrodė nuostabiai! Taip ji parodė, kad koncertas jai buvo tikra šventė. Kas iš jūsų, skaitančiųjų, sugeba taip, visa krūtine, švęsti gyvenimą?..

(Pabaiga)

Tapybinės refleksijos: tarptautinė paroda „Kartu“ apie Žalgirio mūšį po 615 metų

LILIJA VALATKIENĖ

Tarptautinė paroda „Kartu“, skirta Žalgirio mūšio 615 metų sukakčiai paminėti – nebe pirmas Lietuvos ir Lenkijos menininkų projektas. Trakų Vokės Tiškevičių dvare savo tapybos kūrinius demonstruoja 20 tapytojų iš Lenkijos ir Lietuvos. Pavasarį ši paroda bus rodoma Lenkijoje, Griunvaldo muziejuje.

Idėjos autorius ir projekto vadovas, dailininkas Svajūnas Armonas pirmąją tarptautinę parodą, skirtą Žalgirio mūšiui paminėti, surengė prieš penkerius metus, kuomet šventėme 610-ąjį Žalgirio mūšio jubiliejų. „Žalgirio mūšis buvo vienas didžiausių viduramžių riterių kariuomenių mūšių, tapęs Lenkijos ir Lietuvos nacionaliniu mitu bei įkvėpimu dailininkams. Šiandien šis istorinis įvykis ypatingai verčia mūsų tautas vienyti“, – sakė Svajūnas Armonas, meninį projektą pavertęs tęstiniu, atrandantis vis daugiau dailininkų, reflektuojančių istorines kautynes. Tad dar po penkerių metų, minint 620-ąjį Žalgirio mūšio jubiliejų, tapyti paveikslus šia tema bus kviečiami ukrainiečių, moldavų, čekų, totorių dailininkai. Būtent tų šalių samdytos pajėgos dalyvavo Žalgirio mūšyje lietuvių ir lenkų pusėje.

Žalgirio mūšis primena laikus, kai Lenkijos ir Lietuvos valstybės, veikdamos drauge, siekė bendrų tikslų bei sukūrė politinę ir karinę sąjungą, kuri turėjo lemiamą reikšmę regiono ateičiai. Šiandien naujose

Lilija Valatkienė. Diena po Žalgirio kautynių

geopolitinėse realijose istorija įgauna papildomą prasmę.

Įvykis, išpopuliarintas mūsų sąmonėje per Jano Mateikos paveikslą „Žalgirio mūšis“, kalba apie tai, kad lemiamu momentu mes mokame susivienyti ir pasipriešinti. Šiandien tapytojai drobėse turi atrasti savo interpretaciją. Didžiausias iššūkis – nesikartoti, nesizvalgyti į kitų kūrybą, o prisiminus LDK istoriją, išjausti ją savaip. Parodoje pristatomi menininkai Žalgirio mūšį savo kūriniuose perteikia pasitelkdami šiuolaikines vizualines formas, heraldinius motyvus, istorines asmenybes, Lietuvos ir Lenkijos valstybingumo ženklus ir

simbolius.

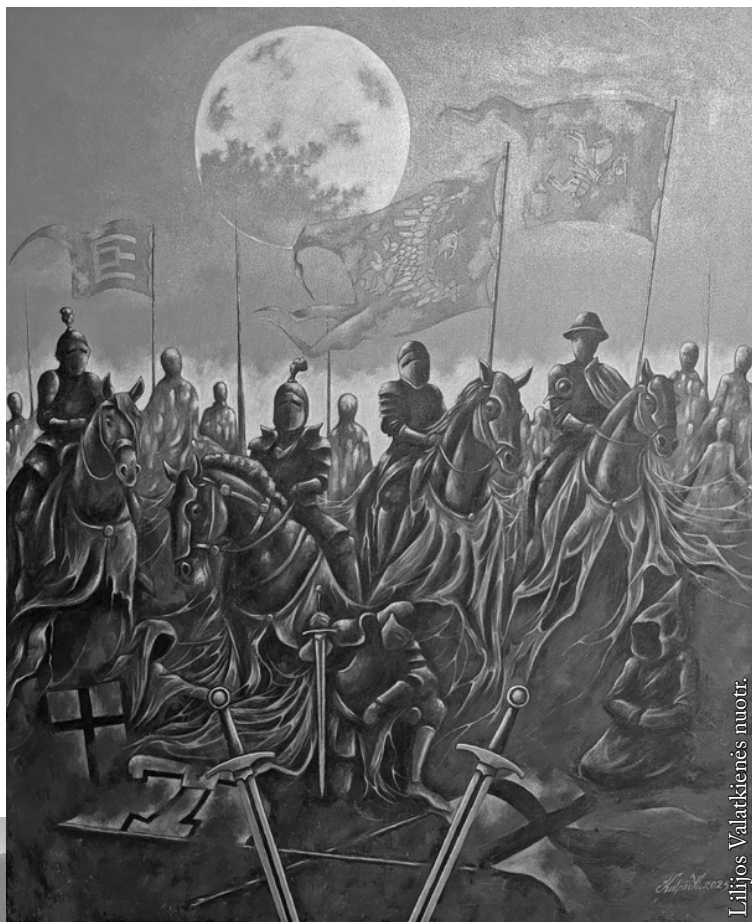
Svajūno Armono sukurta meninė refleksija „Kartu“ apie Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto ir Lenkijos karaliaus Jogailos aptarinėjamą Žalgirio mūšio strategiją. Drobėje pavaizduotas momentas tarytum liudija, kad susirėmimas su priešu, norint pasiekti pergalę, turi būti gerai apgalvotas ir gudriai suplanuoti manevrai. Ričardo Bartkevičiaus paveiksluose matomi heraldiniai ženklai – Lenkijos erelis, Lietuvos Vytis ir Kryžiuočių ordino kryžius siūlo susimąstyti apie istorinę patirtį bei naujas galimybes. Tie, kurie kadaise kariavo, šiandien yra sąjungininkai,

stiprinantys vieni kitų laisvę ir nepriklausomybę.

Nepaisant patriotizmo ir vienišios idėjos, tapytojas Ričardas Zdanavičius „Kaino ir Abelio“ nesutarimu traktuoja visų karų beprasmybę. Lino Liandzbergio paveikslas metafora „Neturintys pasirinkimo“ kalba apie sunkiai apibrėžiamą pergalę, laimėtą ne intelektu, ne žiniomis, bet krauju ir karu. Aloyzo Stasiulevičiaus drobėje „Žalgiris. Po mūšio“ vertikalė įprasmina ryšį tarp dangaus ir žemės, o gulinių vėliavų įstrižainės tarytum liudija, kad žmonių kuriamoje istorijoje dalyvauja ir Dievas.

Traktuodamas didžiausią įvykį Europoje, Gintaras Palemonas Janonis ieško naujos meninės išraiškos. Ką tik gimė jo paveikslas „Pirmoji ataka“. Dirbdamas pleneruose su lenkų

dailininkais, aptaria ir gailisi, kad šiuolaikinis menas atmeta realizmą, ir prisimena puikiai istoriją išmaniusio tapytojo Aleksandro Vozbino mūšių tematika sukurta drobės. Kalbėdamas apie mūšį, dailininkas paminėjo jį ne mažiau stebinantį ir žavintį „kitą kampą“, apie kurį beveik niekada

Arkadiusz Kulpa. Griunvaldo šešėliai

Svajūnas Armonas. Strategai karalius Jogaila ir Lietuvos didysis kunigaikštis Vytautas

nepasakojama. Pavadinkime tai logistine operacija. „Šiandien nugara paskausa važiuojant 6–7 valandas automobiliu iki Griunvaldo. O juk anuomet kariai tiek mėnesių keliauvo, kas pėsti, kas raiti jojo. Arkliams reikėjo pašaro, vandens, žmonėms maisto, juk konservų neįsidėsi“, – apie tuometinių karių kasdienybę svarsto menininkas, pasirengęs ateityje reflektuoti drobėje žygį iki mūšio vietos.

Beje, parodoje eksponuojamas ir mirusio Aleksandro Vozbino, savo drobėmis aukštinusio LDK pergalės, tapybos darbas „Ataka“.

Rūta Eidukaitytė paveikslą istoriškai tematika tapė pirmą kartą. Įdomu tai, kad gavusi kvietimą dalyvauti parodoje, gavo ir nepaprastą dovaną – keletą mirusio bičiulio tapytojo Aleksandro Vozbino paruoštų drobių. „Aleksandras yra sukūręs daug

Grzegorz Mazurek. Jadvyga ir Jogaila

Lilijos Valatkienės nuotr.

darbų šia tema, todėl tapiau „Pilies sapną“ galvodama, kad štai iš vienos istorijos randasi kita – tapybinė, draugystės, atminties istorija. O juk Žalgirio mūšis ir yra apie tai, kas jungia ir įkvepia pergalei“, – sakė Rūta.

Lilijos Valatkienės paveikslas „Diena po Žalgirio kautynių“ simbolizuoja kruvinos kovos pėdsakus, išryškėjusius patekėjusios saulės fone. Po kruviniausio viduramžių mūšio namo negrįžo kas antras karys. Įvairūs šaltiniai vertina, kad pusantros paros trukusiame mūšyje dalyvavo 25 000–85 000 žmonių, o žuvo 15 000–50 000. Lietuvių ir lenkų pusėje dalyvavo samdytos totorių, moldavų, čekų pajėgos, kryžiuočius parėmė riteriai iš įvairių Vakarų Europos šalių.

Tai tik kelios įžvalgos iš prasminingos tarptautinės parodos „Kartu“, kurią reikia pamatyti, sustiprinti pasididžiavimą savo tauta. Meno galia formuoja mūsų ryšį su praeitimi – gyvą, daugiasluoksnį, kupiną simbolių ir nutylėjimų. Tai savotiškas raginimas tapatybės ieškoti gilesniuose Lietuvos sluoksniuose ir nepamiršti draugystės su gerais kaimynais, sąjungininkais, kuri įkvepia tikėjimo šiandienos kovoje prieš bendrą priešą.

Visi sutariame, kad Žalgirio mūšio pergalė įkvepia po šiai dienai. Žalgirio vardu pavadinti krepšinio, futbolo klubai, sveikatingumo kompleksai, duona ir gėrimai, gydyklos, stadionai, galerijos, 600 ąžuolų pasodinta giria,

gatvių, skverų pavadinimai Lietuvoje ir Lenkijoje liudija apie mūsų tautų stiprybę ir pergalę.

Po šio bendro Lietuvos ir Lenkijos triumfo kilo mūsų valstybių galia ir draugystė. Legendinė pergalė užprogramavo šimtmečius trunkantį mūsų tautų bendradarbiavimą: nuo ekonominio, kultūrinio – iki gynybinio. Pastarasis šiandien ir vėl toks pat aktualus, kaip ir prieš 615 metų. Žalgirio mūšis yra reikšmingas priminimas, kokia svarbi pažangių šalių vienybė kovojant su imperine ekspansija.

Kviečiame kartu prisiminti istoriją, pajusti menininkų interpretacijas ir drauge švęsti mūsų bendrą kultūrinę atmintį.

„Išėjo žmogus, kurio darbai kalbės ilgiau už žodžius... Žmogus, kuris pakeitė mūsų likimus...“ – atsisveikinimas su dr. Remigijumi Gaška

DOC. DR. ALICJA JUŠKIENĖ, DALIA MAKUSKIENĖ

*Išeina tie, kurie širdimi stato tiltus.
Išeina tie, kurie tyliai pasėja šviesą.
Ir lieka jų rankų šiluma mūsų delnuose –
kaip pažadas Lietuvai, kurį nešime
toliau...*

Šių metų vasario 14 dieną po sunkios ligos, eidamas 94-uosius metus, amžinybėn iškeliavo dr. Remigijus Gaška. Simboliška, kad žmogus, kurio gyvenimas buvo tylus ir atkaklus darbas Lietuvai, išėjo būtent tada, kai visa tauta prisimena laisvės kainą ir atsakomybę už savo valstybės ateitį.

Remigijus ir Aldona Gaškos buvo Mecenatai iš didžiosios raidės. Tačiau žodis „mecenatai“ jų atveju skamba per siaurai. Jų gyvenimo misija neapsiribojo finansine parama – jie kūrė žmones. Investavo ne į pastatus ar vardines lenteles, o į jaunus protus, charakterius, vertybes.

2001–2011 metais rėmė Kovo 11-osios licėjaus absolventus, pasirinkusius studijas Vytauto Didžiojo universitete ir Lietuvos kūno kultūros akademijoje Kaune. 2013 m. interviu dr. Remigijus Gaška teigė, kad per šį laikotarpį jie su žmona parėmė 46 Punsco ir Seinų krašto studentus, iš kurių 42 sėkmingai baigė studijas. Tačiau Geradarių tikslas buvo daug gilesnis – ugdyti jaunąją kartą, diegti meilę Lietuvai ir, kaip patys sakydavo, „grąžinti

Lietuvai šviesius protus“.

Šiandien jau galime matyti jų darbo vaisius – skirtingose Lietuvos ir pasaulio srityse dirbančius profesionalus, kuriančius šeimas, ugdančius vaikus, puoselėjančius lietuviybę. Tik dabar iki galo suvokiame jų paramos mastą ir poveikį mūsų kartai.

„LAIMĖS DOBILŲ VAIKAI“

Mums tada buvo 18–24 metai. Jauni, veržlūs, degančiomis akimis. Tai amžius, kai žmogus ieško savęs, kai sprendimai nulemia kryptį visam gyvenimui. Jie tai suprato ir jautė.

Mecenatai ne tik pervesdavo stipendiją. Jie rašydavo laiškus – nuoširdžius, padrąsinančius, kupinus tikėjimo. Kartą per metus kviesdavo susitikti su universiteto rektoriu, domėdavosi mūsų pažanga, visuomenine veikla, klausdavo, kaip gyvename. Jie mokėjo pasidžiaugti net mažais pasiekimais – konkursu, savanoryste, akademinio straipsniu.

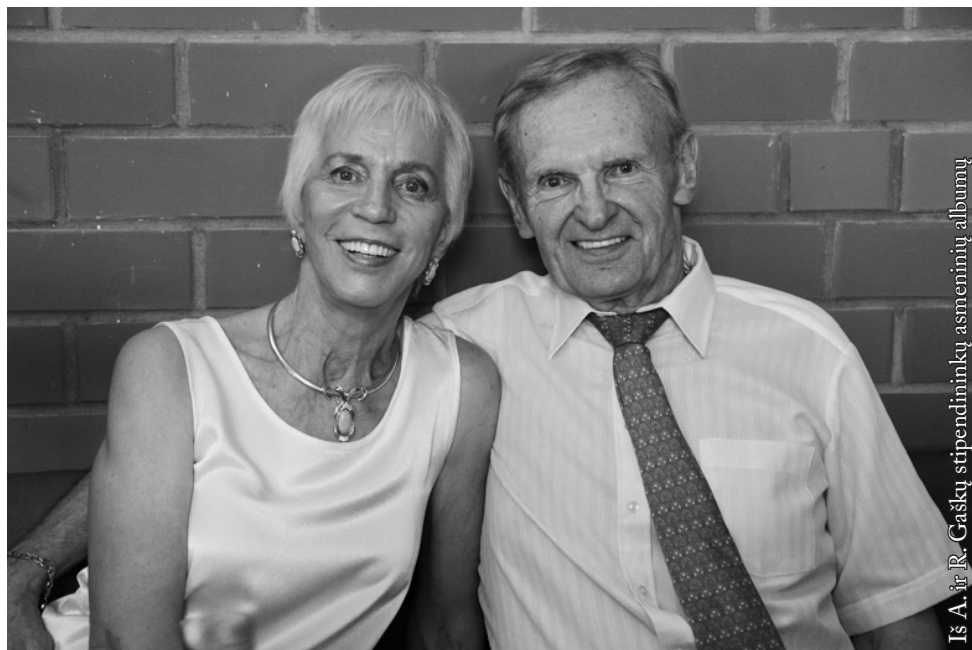

Remigijus Gaška

Iš A. ir R. Gaškų stipendinkų asmeninių albumų

Stipendija mums reiškė daugiau nei finansinę pagalbą. Ji reiškė patikėjimą. Leido susitelkti į mokslą, augti akademiškai ir vertybiškai. Jei dirbdavome, tai ne tam, kad išgyventume, o kad praplėstume akiratį, pakeliautume, pažintume pasaulį. Jie suteikė prabangą – prabangą mokytis.

Mes save buvome pavadinę „Laimės dobilų vaikais“. Remigijui ir Aldonai šis pavadinimas patiko. Jie jį priėmė su šypsena ir švelnia ironija, bet kartu su pasididžiavimu.

Remigijus ir Aldona Gaškos

Tas vardas tapo mūsų bendrystės ženklu – nematomu, bet tvirtu ryšiu.

PRIVILEGIJA, KURI ĮPAREIGOJA

Taip, buvome privilegijuoti. Tačiau kartu jie aiškiai sakė: privilegija – tai atsakomybė. Galime daugiau. Galime kilniau. Galime viršyti vi-

durkį „vardan Tos“. Jie mokė ne pamokslais, o pavyzdžiu:

- pagarbos vienas kitam,
- meilės ir atsidavimo Lietuvai (parodydami, kaip galima stipriai dirbti Lietuvai net gyvenant ne Lietuvoje),
- nuolatinio tobulėjimo ir intelek-

tinio sąžiningumo,

- geranoriškumo, dosnumo ir dalijimosi.

Jų gyvenimas buvo liudijimas, kad patriotizmas nėra garsūs žodžiai. Tai kasdieniai pasirinkimai. Tai kryptingas darbas. Tai tylus, bet nuoseklus rūpinimasis savo tauta.

RYŠYS, KURIS NENUTRŪKO

Baigus studijas, ryšys nenutrūko. Priešingai – jis tapo dar brandesnis. Jie dalyvaudavo mūsų vestuvėse, susitikimuose, laimindavo jaunas šeimas. Ypatingai džiaugdavosi lietuviškomis šeimomis, primindami, kaip svarbu puoselėti kalbą, tradicijas, papročius namuose.

Per porą dešimtmečių jie tapo Punsco krašto bičiuliais. Gal net daugiau nei bičiuliais. Artimaisiais be kraujo ryšio. Lankydavome juos Vilniuje – jausdavomės tarsi pas giminaičius. Jie nuoširdžiai domėjosi mūsų gyvenimu, klausė apie darbus, vaikus, rūpesčius. Dalijosi savo patirtimi, pasakojo apie profesinį kelią, apie iššūkius ir pasirinkimus. Drąsino nepasiduoti. Jų tarpusavio

Bakalauro studijų baigimo diplomų įteikimo akimirka. Nuotraukoje – bakalaiurai, jų tėvai ir gerb. Aldona ir Remigijus Gaškos

Mecenatų Aldonos ir Remigijaus Gaškų, stipendininkų bei VDU rektoriaus susitikimas universiteto rektorate

santykis taip pat buvo pamokums – pagarba, dėmė, meilė. Jie buvo gražūs poros pavyzdys.

DIDŽIAVOSI KAIP TĖVAI

Ar žinote tą jausmą, kai tėvai didžiujasi savo vaikais? Tokį jausmą gaudavome iš Remigijaus ir Aldonos. Jie dalyvaudavo mūsų bakaluro ir magistro diplomų įteikimuose (net kai magistro studijų jau nebefinansuodavo), po ceremonijų vaišindavo mus ir mūsų šeimas pietumis. Kartą į tokius pietus buvo pakvieta ir artimą bičiulį – Prezidentą Valdą Adamkų. Mums ir mūsų tėvams tai buvo nepaprasta garbė – būti šalia valstybės vadovo, bet kartu ir jausti, kad esame verti tokio pasitikėjimo.

Jie tikrai mumis didžiavosi. Ir tą jausmą rodė atvirai – be dirbtinumo, be demonstratyvumo. Tai buvo nuoširdus pasididžiavimas, kuris įpareigoja.

Tas jausmas augina sparnus. Jis kilsteli savivertę. Jis tyliai sako: „Tu gali.“ Galbūt širdyje liko ir šviesi „skola“ – bet ne jiems. Ateičiai. Jie norėjo, kad būtume dosnūs kitoms

kartoms. Kad tęstume šviesos grandinę. Kad patys taptume tais, kurie stato tiltus.

Šiandien atsisveikiname su žmogumi, kuris mums buvo daugiau nei rėmėjas. Jis buvo autoritetas, globėjas, tėviška figūra, tikėjęs mumis kartais labiau nei mes patys.

Visų stipendininkų vardu reiškiamo nuoširdžią užuojautą Aldonai Gaškienei.

Amžiną Jam atilsį.

Ir pažadame – šviesa, kurią uždegė mummyse, nedegs veltui.

DALIJAMĖS ŠILTAIS IR PRASMINGAIS PRISIMINIMAIS APIE BENDRAVIMĄ SU REMIGIJUMI IR ALDONA GAŠKOMIS

Po bakaluro studijų, kurių metu mane rėmė gerb. Aldona ir Remigijus, bendravimas su jais ne tik nenutrūko, bet išliko šiltas. Aš juos kviečiau į vestuves. Kokie jie laimingi buvo, kaip gražiai mus laimino ir kaip smagiai dar šoko su visais polką. O po to jau man dirbant Lietuvos sveikatos mokslų universitete, 2015 m., Aldona ir Remigijus

Gaškos susisiekė ir paprašė atsiimti jiems skirtą Gabrielės Petkevičaitės-Bitės atminimo medalį „Tar-naukute Lietuvai“ už nuopelnus Lietuvai. Tada aš didžiavausi jais. Garbė ir už juos, ir per juos visoms mūsų stipendininkų kartoms.

Doc. dr. Alicja Juškie (Valinčiūtė), 2005 m. laida

Su giliu liūdesiu ir suspausta širdimi prisimenu a. a. Mecenatą Remigijų Gašką. Atrodo, tarsi pasaulis tapo tylėnis, netekęs žmogaus, kurio buvimas buvo toks šviesus, paprastas ir prasmingas.

Man Jis buvo daugiau nei Rėmėjas. Kartu su savo žmona Aldona jie tapo tyliais, bet nepaprastai svarbiais geradariais. Jų finansinė parama atvėrė kelią studijoms Vytauto Didžiojo universitete ne vienam jaunuoliui – tarp jų ir man. Be jų tikėjimo ir dosnumo ši svajonė galėjo taip ir likti nepasiekta.

Tačiau šiandien, prisimenant juos, labiausiai širdį šildo ne tik tai, ką jie davė, bet kokie jie buvo. Gerbiama Gaškos, viešėdami mano gimtuose namuose, parodė tikrą paprastumą. Jokios puikybės, jokio atstumo – tik šiltas, nuoširdus bendravimas. Net šiandien mano jau suaugę broliai su šypsena prisimena, kaip gerbiamas Remigijus kartu su jais žaidė krepšinį mūsų kukliame kieme. Tai buvo ne formalus apsilankymas, o tikras buvimas kartu – paprastas, žmogiškas ir labai brangus.

Jų dovana buvo ne tik materialinė pagalba. Tai buvo pasitikėjimas jaunais žmonėmis, tikėjimas mūsų ateitimi. Jie suteikė galimybę augti, mokytis, kurti ir sugrįžti į bendruomenę stipresniems. Jų parama buvo kupina širdies šilumos ir atsakomybės už savo tautą.

Ypač ryškiai atmintyje išlikęs vienas labai brangus momentas – mano vestuvės. Atsimenu, su koku nuoširdžiu džiaugsmu Jis žvelgė

Iš A. ir R. Graškų stipendininkų asmeninių albumų

Šventinė akimirka – Remigijaus Gaškos 80 metų jubiliejus Punske

į mus ir sakė: kaip gera matyti, kad mes – lietuviai. Jo akyse buvo pasididžiavimas, šiluma, tikras džiaugsmas dėl kalbos, tradicijų ir jaunų šeimų, kurios tęsia lietuvišką kelią. Tą dieną Jis džiaugėsi ne tik mūsų laime – Jis džiaugėsi lietuvybe, kurią taip mylėjo.

Per vestuves gavome ne tik dovaną, bet ir dalelę jų širdies – gerbiamos Aldonos nutaptą mano gimtinės paupį su svyruojančiais berželiais. Šis paveikslas šiandien yra mūsų namuose kaip brangus atminimo ženklas – tylus priminimas apie gerumą, kuris niekada neišnyksta.

Remigijus Gaška turėjo ypatingą širdį – jautrią ir dosnią. Meilė ir rūpestis buvo bendras judviejų su Aldona kelias – tylus, kilnus ir prasmingas. Jų bendrystė gerumo darbuose liudija gražiausią gyvenimo prasmę – išvien kurti gerą kitiems.

Šiandien širdyje daug skausmo, bet kartu ir begalinis dėkingumas.

Už suteiktą galimybę. Už parodytą pasitikėjimą. Už šilumą, kurią jie dalijo taip natūraliai, lyg tai būtų paprasčiausias dalykas pasaulyje.

Tegul stiprybės suteikia prisiminimai, Jo meilė ir visi geri darbai, kurie ir toliau gyvens per mus – mūsų bendrystėje, mūsų širdyse.

Dalia Makauskienė (Sendaite), 2003 m. laida

„O Tu pabandyk, gal patiks“, – tokiais gerbiamo Remigijaus žodžiais prasidėjo mano, kaip ką tik Punsko licėjų baigusio žmogaus, ateitis. Lietuvių filologija mano gyvenime atsirado labai netikėtai. Netikėjau, kad nardymas gimtosios kalbos vandenyse gali būti smagus. Gerbiamo Remigijaus ištartas paprastas „o Tu pabandyk, gal patiks“ atvedė mane prie rašto, tapusio kasdieniu džiaugsmu, poilsiu, darbu ir sielos gydytoju.

Gerb. Remigijau, tegul Jums būna

ramu anapus žemiško rato.

Jurgita Batvinskienė (Stankauskaitė), 2008 m. laida

Aš pati, kaip buvusi stipendininke, dr. Remigijų prisimenu su ypatinga šiluma. Jis nebuvo tik Rėmėjas – tai buvo žmogus, kuriam nuoširdžiai rūpėjo mūsų studijos, mūsų džiaugsmas ir iššūkiai. Jo dėmesys ir nuolatinis skatinimas siekti daugiau mums suteikė sparnus.

Mano magistro darbas buvo skirtas Oranžinei revoliucijai Ukrainoje. Tuo metu ši tema daugeliui atrodė tik įdomus istorinis epizodas, tačiau Remigijus puikiai suprato jos svarbą. Šiandienos tragiški įvykiai Ukrainoje tik patvirtina, kad šis klausimas išliko skausmingai aktualus ir gyvas.

Niekada nepamiršiu Remigijaus neįtikėtino gesto – būtent Jo dėka man atsivėrė durys, apie kurias studentė galėjo tik svajoti. Jis suda-

rė galimybę paimti interviu iš Prezidento Valdo Adamkaus. Pokalbis apie Oranžinės revoliucijos užkulisius ir eigą tapo mano darbo ašimi ir viena vertingiausių gyvenimo patirčių.

Iki šiol su šypsena prisimenu akimirkas po šio interviu. Dar ilgai kalbėjomės su gerbiamu Remigijumi, o Jis su būdingu atvirumu ir šiluma prisipažino: „Žinai, nieko taip netrokštu, kaip suvalgyti lietuviškų blynų... Gydytojai sako – negalima, bet aš taip mėgstu lietuvišką maistą!“ Jam nuoširdžiai rūpėjo, kaip man sekėsi, ką naujo ir vertingo keitinu atskleisti savo darbe. Tas tikras žmogiškas susidomėjimas mūsų sėkme ir paprastas džiaugsmas liko mano atmintyje kaip vieni šilčiausių prisiminimų.

Būtent iš tokio nuoširdumo ir gimė Jo didieji darbai. Remigijaus palikimas – tai ne tik skaičiai ar suteiktos stipendijos. Tai mūsų žinios, pasiekimai ir gilūs pokalbiai apie pasaulį, mokę mus ieškoti platesnių perspektyvų, kritiškai mąstyti ir kelti esminius klausimus. Jis suprato, kad tauta yra kaip gyvas organizmas, kuriam išlikti ir augti reikia sąmoningų, savarankiškai mąstančių piliečių. Šis „organiškas“ požiūris išugdė kartą, kuri ne tik kuria ateitį, bet ir jaučia atsakomybę už visumą – už kultūrą, vertybes ir jų tęstinumą. Tai buvo kilni misija ir neįkainojamas indėlis į mūsų tautos intelektualinės dvasios ugdymą.

Renata Vaicekauskaitė, 2004 m. laida

Garbė būti Aldonos ir Remigijaus stipendininke teko ir man – tuo labai didžiuojusi. Gerbiama Aldona ir Remigijus buvo mums tarsi antri tėvai. Jie suteikė neįkainojamą paramą – ne tik finansinę. Jiems nuoširdžiai rūpėjo mūsų pasiekimai studijų metais. Baigus mokslus, jų rūpestis neišnyko. Jiems buvo svar-

bu, kaip mums sekasi, kaip klostosi mūsų gyvenimai.

Didžiuojusi turėjusi galimybę pažinti šiuos be galo nuoširdžius, gerumo, meilės ir šilumos kupinus žmones. Gerbiama Aldona ir Remigijus dalyvavo ir mano vestuvėse. Atsimenu, kaip po ceremonijos bažnyčioje atvykome į pokylių salę – jie, stovėdami greta mano tėvų, su meile ir ašaromis akyse pasitiko mus tarsi antri tėvai. Tai buvo nepaprastai brangi ir jaudinanti akimirka.

Dar vienas šiltas prisiminimas išliko iš laikotarpio prieš vestuves. Susirašinėdama su gerbiama Aldona ir Remigijumi sulaukiau klausimo, ar esu buvusi kalnuose ir prie jūros. Atsakiau, kad taip, tačiau tuomet dar nesupratau, kodėl manęs to klausia. Vestuvių dieną viskas paaiškėjo – gavome nuostabią dovaną: gerbiama Aldonos rankomis nuta-

pytą paveikslą, kuriame vaizduojami kalnai, medžiai ir sraunus upelis. Šis paveikslas šiandien puošia mūsų namų sieną. Kiekvieną kartą į jį pažvelgusi su meile prisimenu gerbiama Aldoną ir Remigijų.

Tariu nuoširdžiai ačiū ir lenkiu žemai galvą už tai, kad galėjau būti vienas iš Jūsų „Laimės dobilo vaikų“, kad buvote mano gyvenimo kelyje, kad suteikėte neįkainojamą dovaną – galimybę studijuoti Lietuvoje. Parodėte, kaip galima besąlygiškai dalyti meilę ir gerumą, kaip galima nuoširdžiai mylėti Tėvynę.

Gerbiamas Remigijau, tegul Jums būna lengva žemelė.

Violeta Krakauskienė (Vasiliauskaitė), 2001 m. laida

(Bus daugiau)

Vasario 14 dieną, eidamas 94-uosius gyvenimo metus, po sunkios ligos amžinybėn iškeliavo **dr. Remigijus Gaška**.

Dr. Remigijus Gaška – JAV lietuvių išeivijos atstovas, buvęs Prezidento Valdo Adamkaus patarėjas, žinomas visuomenės veikėjas, mecenatas ir nuoširdus Lietuvos bičiulis. Savo darbais ir atsidavimu Jis paliko ryškų pėdsaką tiek išeivijos, tiek Lietuvos, tiek Punsko krašto gyvenime.

Kartu su žmona dr. Aldona Gaška 2001–2011 metais rėmė Punsko Kovo 11-osios licėjaus absolventus, studijuojančius Kauno Vytauto Didžiojo universitete ir Lietuvos kūno kultūros akademijoje Kaune. Per šį laikotarpį jų parama pasiekė 46 Punsko krašto jaunuolius, o net 42 iš jų sėkmingai baigė studijas. Tai gyvas liudijimas prasmingos, atsakingos ir ateitį kuriančios veiklos.

Nuoširdžiai užjaučiame Velionio žmoną Aldoną, artimuosius, bičiulius ir visus, kuriems teko garbė Jį pažinti. Tegul Jo šviesus atminimas, kilnūs darbai ir rūpestis jaunąja karta išlieka gyvi mūsų širdyse!

Punsko Kovo 11-osios bendrojo lavinimo licėjaus bendruomenė